

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaal- ja haridusteaduskond

Ühiskonnateaduste instituut

Info- ja dokumendihaldus õppekava

Piret Pedanik

**Museaali kirjeldusandmete sisestus Muuseumide Infosüsteemi
MuIS - Pärnu Muuseumi kogude põhjal**

Lõputöö

Juhendaja: Kaie Jeaser, MA

Kaitsmisele lubatud .....

Tartu 2016

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. UURIMISOBJEKT - PÄRNU MUUSEUM	7
2. TEOREETILISED LÄHTEKOHAD	9
2.1. Mõistete defineerimine.....	9
2.2. Museaali kirjeldamine	10
2.2.1. Museaali kirjeldamise eesmärk Eesti Muuseumide Infosüsteemis MuIS	12
2.2.2. Rahvusvahelised suunad museaali kirjeldamiseks	16
2.3. Kirjeldusmudeli ülesehitus.....	19
Kokkuvõte	20
3. MEETOD	21
3.1. Metoodika.....	22
3.2. Analüüsi kirjeldus	22
Kokkuvõte	28
4. TULEMUSED	29
4.1. Pärnu Muuseumi museaalide andmesisestuse ülevaade.....	29
4.2. Pärnu Muuseumi poolt eesmärgist lähtuv museaali kohustuslike kirjeldusväljade täitmine kirjeldustasanditel MuISis	33
4.3. Pärnu Muuseumi poolt sisestatud museaali andmeväljade sisu MuISis	37
Kokkuvõte	45
5. JÄRELDUSED	46
KOKKUVÕTE	49
SUMMARY	51

KASUTATUD KIRJANDUS	53
LISAD	56
LISA 1. Kunstikogu inventariraamat.....	56
LISA 2. Andmevälja nimetused MuISis (1).....	57
LISA 3. Andmevälja nimetused MuISis (2).....	58
LISA 4. Pärnu Muuseumi tulmeraamat ja fondide päevik	59
LISA 5. Tulmeraamatu andmeväljad Pärnu Muuseumis.....	60
LISA 6. Pärnu Muuseumi ajalookogu inventariraamatu andmeväljad	61
LISA 7. Pärnu Muuseumi fotode inventariraamatu andmeväljad	62
LISA 8. Kartoteegi kaardi esi- ja tagakülj Pärnu Muuseumi museaalil	63
LISA 9. Pärnu Muuseumi ajalookogu objektipõhine kartoteek	64
LISA 10. Pärnu Muuseumi kartoteek	65
LISA 11. Kohakataloogi aruandel kuvatavad andmeväljad	66
LISA 12. Erinevate kogude tasandid ja tasanditel täidetud kohustuslike andmeväljade arv	67
LISA 13. Andmevälja „Nimetus“ täitmine kogude kaupa	69
LISA 14. Museaali, PāMu _ 6322 K 14, vaade Eesti Muuseumide Veebivāravas	73
LISA 15. Museaali, PāMu _ 6322 K 14, vaade Eesti Muuseumide Infosüsteemis.....	74
LISA 16. Museaali, PāMu _ 6358 K 23, vaade Eesti Muuseumide Veebivāravas	75
LISA 17. Museaali, PāMu _ 6358 K 23, vaade Eesti Muuseumide Infosüsteemis.....	76

SISSEJUHATUS

Mäluasutusena on muuseumil täita vastutusrikas ja kandev roll ühiskonnas – olla rahvusliku identiteedi kandja. Sügav mõte, mis kätkeb endas ühist ajaloomälu ja kultuuri, samuti ajaloolist territooriumi. Mineviku mõistmiseks, ajavoo talletamiseks ja kultuuri järjepidevuse tagamiseks on muuseumid, mis tegelevad materiaalse ja immateriaalse pärandi kohta oleva teave süstemaatilise ja korrastatud kogumisega. Ehkki peame paljut iseenesestmõistetavaks, ei suudeta hoomata alati tervikut. Teave tervikpildi edasi kandmine nõuab muuseumitelt süsteemset dokumenteerimist. Tulemuseks on süsteem, kus museaale hallatakse ehk registrid, loetelud ja kataloogid. Muuseumikogu kataloogide kasutajad võivad olla nii muuseumitöötajad, uurijad kui tavakasutajad.

Uurimistöö autorina olen Muuseumi Infosüsteemi avalik kasutaja. Töö käigus tutvusin ja kasutasin infosüsteemi „seestpoolt“, saades kasutajaõigused Eesti Muuseumide Infosüsteemile MuIS. Sellest lähtuvalt püüdsin aru saada mis ja kus ning mismoodi sisestatakse museaalide kirjeid, et minule, kui andmevajajale, muutuksid museaalid/objektid süsteemis - Eesti Muuseumide Veebivärv, mis on leitav koduleheküljelt: <http://www.muis.ee/> - lihtsalt kättesaadavaks.

Töö ajendiks oli asjaolu, et uue MuIS infosüsteemi kirjeldusandmete analüüsi ei ole varasemalt teostatud. Samas on infosüsteemiga MuIS liitunud muuseumidel kohustus määruse „Museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asja märgistamise ja säilitamise kord“ kohaselt, museaali nõuetekohane dokumenteerimine (Museaali ja muuseumisse ..., 2013). Samaväärselt oluliseks saab pidada uurimistöö teema ja uuritud muuseumi valikul fakti, et 2016. aastal täitub Pärnu Muuseumil 120. tegutsemisaasta. Alates 2003. aastast hakati süsteemselt kasutama infosüsteemi. See on piisavalt pikk aeg võrdluseks vajaliku andmehulga tekkimiseks.

Lõputöö eesmärgiks oli analüüsida, kuidas Pärnu Muuseum oli kirjeldanud museaale, kas sisestused MuIS andmebaasi olid eesmärgipärased ehk sisestuse tulemusel tekkis kogudest

statistiline ja sisuline ülevaade. Museaali kirjeldusi uurides oli tähelepanu museaalide eesmärgipärasele kirjeldamise analüüsimisele, et piiritleda väga mahukas museaalide kirjeldustemaatika. Väga mitmete museaalide kirjed ootavad veel infosüsteemi sisestamist, siis on eriti oluline teha sisestamist efektiivselt, võttes aluseks olemasoleva juhendi „Museaali kirjeldamine MuISis, 2011“, kus on ette antud museaali kirjade sisestamise üldine eesmärk. MuISi puhul on tegemist muuseumideülese süsteemiga ning seetõttu on tähtis jälgida tsentraalseid juhiseid. Juhend on leitav Kultuuriministeeriumi koduleheküljelt: https://kule.kul.ee/avalik/muuseumid/111214_muis_juhend.pdf.

Uurimistöös esitatud hüpotees: Pärnu Muuseum on kasutanud kahest eesmärgist - kogudest statistilise ülevaate saamine ja kogudest sisulise ülevaate saamine - lähtuvat museaalide kirjeldamist Muuseumide Infosüsteemi.

Lahti seletatult on tegemist museaali kirjade tulemusliku sisestamisega, kus eesmärk võib olla, infosüsteemi abil hallata statistilisi andmeid või infosüsteemi abil hallalata muuseumikogu sisulisi andmeid ning muuta ühtlasi andmed kasutatavaks kõigile huvilistele. Sisestamise juures on oluline nii museaali kirjelduses olevate andmete nõuetekohane struktureerimine kui ka konkreetsele andmeväljale sisu loomine.

Varasemalt on käsitlenud Kaie Jeaser museaalide kirjeldamist infosüsteemis oma magistritöös „Museaalide dokumenteerimine Eesti muuseumides“, mis sisaldab peatükki museaalide kirjeldamisest KVISis (Jeaser, 2009: 45), toetudes reaalseste kirjade analüüsile ja peatükki, mis annab teoreetilise ülevaate MuIS kirjeldamisest (Jeaser, 2009: 64).

Uurimise läbiviimiseks püstitatud küsimused:

- kui suur on I eesmärgi täitmiseks ja II eesmärgi täitmiseks oluliste andmeväljade (I kirjeldusetapp: museaali number; muuseumikogu; alaline/püasukoht; nimetus; kogusse registreerimiseaeg; objekti olemus ja II kirjeldusetapil lisanduvad: sündmus; toimumiseaeg; toimumiskoht ja osalejad) täitmatajätmise esinemissagedus kirjeldustasanditel MuISis Pärnu Muuseumi kogudes?
(Andmeväljad, mis on olulised elektroonilise kataloogi tekkimisel on toodud välja juhendis „Museaali kirjeldamine MuISis“, 2011 lk 45-46);
- millised Pärnu Muuseumi poolt sisestatud museaali kohustuslikud kirjeldusväljad MuISis sisaldavad puudulikku või liigset teavet objekti kohta?

Küsimustele vastuste saamiseks analüüsisin Pärnu Muuseumi kogude museaalide andmesisestusi infosüsteemi kahel erineval ajavahemikul. Esimene vaadeldud ajaperiood oli üheksakümnendate alguseni, mil kasutusel oli vaid paberdokumentatsioon ja teine periood, kui kasutusele tuli infosüsteem, siis juba süsteemisestused ehk elektrooniline dokumentatsioon.

Analüüsi oli kaasatud Pärnu Muuseumi üheksast kogust kaheksakümmend viis museaali. Vaatluse all olid: ajalookogu; etnograafiakogu; arhiivraamatukogu; kunstikogu; arhiivkogu; fotokogu; numismaatikakogu; kaardikogu ja arheoloogiakogu. Uurimistöös esindas ajavahemikke viis museaali igast kogust, välja arvatud numismaatikakogust. Numismaatikakogul puuduvad vastuvõtuakti vormistamisega MuIS infosüsteemi vastuvõetud objektid, seetõttu analüüsi objekte, mis olid süsteemi sisestatud retrospektiivselt ehk museaalide sisestamine infosüsteemi toimub pärast seda, kui vastuvõtuakt on paberil vormistatud (Ivask, Jeaser, Kõnsa ja Rääbis, 2011).

Lõputöö koosneb viiest peatükist. Esimene peatükk annab lühiülevaate Pärnu Muuseumist, kui uurimisobjektist. Teine peatükk käsitleb museaali kirjeldamist Eestis ja annab ülevaate museaali kirjeldamise rahvusvahelistest suundadest. Kolmas peatükk annab ülevaate uurimistöös kasutatud metodikast ning kirjeldab valitud analüüsi meetodit. Neljandas peatükis tuakse välja analüüsi tulemused, mis on töö hüpoteesi kinnitamiseks või ümberlukkamiseks vajalikud. Viies peatükk koosneb uurimistöo põhjal tehtud järeldustest.

Minu suurimad tänusõnad juhendajale, Kaie Jeaserile, kannatlikkuse, nõuannete ja kriitika ning minu lõputööle pühendatud aja eest. Tänuõnad Pärnu Muuseumi peavarahoidjale Ülli Kontile, kes aitas kaasa muuseumi materjalides orienteerumisel, jagas muuseumiga seonduvat infot ja võimaldas juurdepääsu Muuseumide Infosüsteemile.

1. UURIMISOBJEKT - PÄRNU MUUSEUM

Pärnu Muuseumi alguseks saab pidada aastat 1896, kui loodi baltisakslastest ajaloo huviliste linnakodanike ühendus Pärnu Muinasuurimise Selts. Ühenduse eesmärgiks oli kohaliku ajaloo talletamine ning uurimine. 2012. aastal kolis muuseum Pärnu jõe ääres asuvasse 19. sajandist pärinevasse renoveeritud viljaaita. Lydia Koidula Memoriaalmuuseum on Pärnu Muuseumi filiaal (Pärnu Muuseumi ... , 2016). Alates 2015. aasta augustikuust kannab muuseum nime Sihtasutus Pärnu Muuseum, mis kasutab riigi muuseumikogu halduslepingu alusel. Kehtiva Muuseumiseaduse paragrahvis 9 sätestatakse riigile kuuluva muuseumikogu kasutamine (Muuseumiseadus, 2013).

Pärnu Muuseumi teadus-, kogumis- ja säilitustöö aluseks on selgelt sõnastatud printsiibid, mis lähtuvad muuseumi arengukavast ja kogumispõhimõtetest, Pärnu Muuseumi põhimäärusest, muuseumiseadusest ja ICOMi (*International Council of Museums* - Rahvusvaheline Muuseumide Nõukogu) eetikakoodeksist. Esemete ja suuliste mälestuste kogumisel lähtutakse põhimõttest koguda materjale, mis puudutavad Pärnut ja Pärnu maakonda, pöörates eriti tähelepanu Pärnule kui suvitus- ja merelinnale, kohalikule tööstusele ja omavalitsustele. Pärnu Muuseumikogu suuruseks seisuga 31.12.2014.a. oli 174 272 eset ning neist oli kantud MuISi 71 662 objekti (Pärnu muuseumi kogude korraldus ja kogumispõhimõtted, 2014). Muuseumi poolt sisestatakse museaale MuISi retrospektiivselt ning vastuvõtuakti vormistamisega infosüsteemi MuIS.

„Pärnu Muuseumi kogude korraldus ja kogumispõhimõtted“ sisaldab punkti muuseumikogu dokumenteerimise kohta. Dokumenteerimise all mõeldakse kõiki meetmeid ja tegevusi, mis on suunatud museaaliga seotud teabe kogumisele, kasutamisele ja säilitamisele, arvestab riiklikke norme ning on kooskõlas ICOMi-i eetikakoodeksiga. Kirjas on: „Kõik museaalidega seotud tegevused Pärnu Muuseumis on arvutipõhised (esemed kantakse elektronkataloogi MuIS). Esemel esmasel dokumenteerimisel täidetakse vajalik üldine miinimumnõue“ (Pärnu

muuseumi kogude korraldus ja kogumispõhimõtted, 2014). See näeb ette museaalide kandmisel elektronkataloogi MuIS kohustuslike andmeväljade täitmist. Kohustuslikud väljad on: museaali nr, muuseumi kogu, alaline/püsiasiukoht, nimetus, kogusse registreerimise aeg ja objekti olemus. ICOMi koodeksi punkt „Kogude dokumenteerimine“ annab informatsiooni, et: „Selline dokumentatsioon peaks hõlmama iga eseme täit määratlemist ja kirjeldust, andmeid selle seoste, päritolu, seisundi, haldamise, aga ka asukoha kohta praegusel hetkel“ (ICOMi muuseumide eetikakoodeks, 2014).

Muuseum on Pärnu maakonna muuseum, mis kogub, dokumenteerib ja säilitab ajaloolise Pärnumaa inimese ja tema elukeskkonnaga seotud kultuuriväärtuslikke objekte ja suulisi mälestusi ning korraldab nende üldsusele vahendamist teaduslikel, hariduslikel ja elamuslikel eesmärkidel. Muuseumi põhiväärtuseks on hästi süstematiseeritud ja korrastatud kogud, mis on üldjuhul kättesaadavad kõikidele uurijatele (Pärnu muuseumi kogude korraldus ja kogumispõhimõtted, 2014). See on põhiline eesmärk, mille ümber analüüs tehti. Juhendist „Museaali kirjeldamine MuISis“ lähtuvaks eesmärgiks on muuta andmed statistiliselt hallatavaks ja püüda võimalikult optimaalse andmesisestusega luua elektrooniline kataloog, mille alusel tekiks infosüsteemis otsimisvõimalus.

Pärnu Muuseumi kogude põhiarv on 12: ajalookogu; etnograafiakogu; arhiivraamatukogu; kunstikogu; arhiivkogu; fotokogu; numismaatikakogu; kaardikogu; arheoloogiakogu; botaanikakogu; zooloogiakogu ja geoloogiakogu. Kolm viimasena kirja pandud on suletud kogud kuhu esemeid juurde ei võeta (Pärnu Muuseumi ... 2016). Antud kogud jäid analüüsi alt välja ka uurimistöös.

Muuseumi koostööpartneriks on Eesti Töötukassa, kes läbi vabatahtliku töö on aidanud ja aitab praegusel ajal kaasa museaalide retrospektiivsele sisestamisele MuISi. Kuna üldjuhul võib töötu osaleda vabatahtlikul tööl maksimaalselt kuni 3 kuud järjest ja mitte sagedamini kui neli korda nädalas (Töötukassa kodulehekül, 2016), siis on sisestajate hulk suur.

2. TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

Järgnev peatükk annab ülevaate uurimistöös kasutusel olevatest terminitest, museaali kirjeldamisest ja museaali kirjeldusmudeli ülesehitusest. Lisaks tuuakse välja museaali kirjeldamise eesmärk Eesti Muuseumide Infosüsteemis MuIS ning ülevaade uurimistöö aluseks olevast infosüsteemist ja selle funktsioonidest.

2.1. Mõistete defineerimine

Üheselt mõistetavuse ning selguse eesmärgil tuuakse välja uurimistöö kesksed mõisted:

- avalikud andmed - andmed, mis on nähtavad Eesti Muuseumide Veebivärvavas /<http://www.muis.ee/portaal/> (Ivask jt, 2011: 6).
- esmane üldinfo - objekti ja museaali esmane kirjeldus MuISis. Esmane üldinfo sisaldab konkreetse objekti või museaaliga seotud mitmesugust teavet, mis tuvastatakse ja sisestatakse objekti esmasel registreerimisel MuISi (*ibid*: 6).
- museaal - muuseumis arvele võetud kultuuriväärtusega asi, mille üle peetakse arvestust muuseumide rahvusvahelistest dokumenteerimispõhimõtetest lähtudes (Muuseumiseadus, 2013). Uurimistöös on museaaliga samatähenduslikult kasutusel ka sõna „objekt“.
- muuseum - ühiskonna ja selle arengu teenistuses alaliselt tegutsev kultuuri- ja haridusasutus, mis ei taotle majanduslikku kasumit, mis on üldsusele avatud ning mille ülesanne on koguda, säilitada, uurida ning vahendada inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt kultuuripärandit hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel. Muuseum arvestab oma ülesannete täitmisel muu hulgas laste ja puuetega inimeste vajadusi (Muuseumiseadus, 2013).

- muuseumikogu - museaalide kogum, mis võib olla jaotatud alakogudeks museaalide rühmade või liikide järgi (Muuseumiseadus, 2013).
- objekti olemus - objekti tüüp, näiteks foto, maal, arheoloogiline leid jne (Ivask jt, 2011: 6).
- retrospektiivne sisestus - museaalide sisestamine infosüsteemi pärast seda, kui vastuvõtuakt on paberil vormistatud. Paberil vormistatud vastuvõtuakti MuISi ei kanta. MuISi sisestatakse museaali kogusse registreerimise aeg ja teised tunnused (Ivask jt, 2011: 7).
- tulme - kogum objekte, mis on muuseumi kogudesse vastu võetud (*ibid*: 7).
- tulmelegend - tulme kohta sisestatud üldteave, mis sisaldab üleandmisega seotud infot ja kogu tulme ühiseid füüsilisi näitajaid, näiteks periodiseeringut, teemat, mida objektid kajastavad jms. MuISis on üks tulmelegend seotud ühe vastuvõtuga (*ibid*: 7).

2.2. Museaali kirjeldamine

Museaali kirjeldamine on museaali kohta andmete kogumine, nende analüüsimine, korraldamine ja infosüsteemi sisestamine. Kui kogud moodustavad muuseumi südame, siis neis säilivate museaalide kirjeldused on muuseumi ajuks (Ivask jt, 2011: 4).

Museaalide kohta andmete kogumine on toimunud muuseumides läbi aegade. Vaadates ajas tagasi, siis andmete kogumise etapid ei erine oluliselt kaasajast. Museaali registreerimisel muuseumi kogudesse täideti ja täidetakse esmalt vastuvõtuakt. Kaie Jeaser on toonud välja: „See on dokument, mis paneb aluse muuseumi kogudele“ (Jeaser, 2009: 15). Järgmiseks sammuks oli varasemalt museaali kandmine tulmeraamatusse. Raamatud võisid kanda nii tulmeraamatu, kui fondipäeviku nime. Pärnu muuseumil olid kasutusel enamjaolt tulmeraamatud, kuhu lõppesid sissekanded infosüsteemi tulekuga. Jeaseri tööst saab lugeda, et lisaks mainitud museaali ülestähenduste kohta, tuli 1970. aastal tsentraalselt, kõikides NSVLi muuseumides soovituslik nõue inventarkaardi kasutamiseks. See soovitus tugines samal aastal välja antud juhistele museaalide inventeerimiseks. Endiselt võis pidada inventariraamatut, kuid selle kõrval hakkas üha enam muuseume kasutama inventarikaarti, mis pidi olema abiks edasisel teadustööl (Jeaser, 2009: 29). Kataloog, kartoteekkaart või

sedelkataloog, on ühe asja mitu erinevat nimetust. Pärnu Muuseumis olid kasutusel kartoteek - sedelkataloogid. Peamisteks kartoteegi liikideks olid: isikute-; temaatika-; kronoloogia-; topograafia-; (ajaloo)sündmuste-; märksõnade- tüpoloogikaardid. Kartoteegi süsteemi lõi vastavalt muuseumi spetsiifikale iga muuseum ise ning nende abil tehti museaalide sisulised andmed otsitavaks.

Eestis kultuuriministri poolt välja antud määrus „Museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asja märgistamise ja säilitamise kord“ on dokument, mis määrab museaali ja hoiulevõetud asja märgistamise. Välja toodud määrus sätestab väljad, millest märgistus koosneb ja nendeks on: 1) muuseumi nime unikaalne lühend, mis määratakse muuseumi liitumisel infosüsteemiga ning 2) museaali number (Museaali ja muuseumisse ... , 2013). Need kaks märgistust on esimesed kirjed andmetüübi objekti kirjeldamisel. Muuseumide missioon on hoida kultuuri ajalist pidevust ja olla minevikukogemuse siduja tulevikuga (Kultuuriministeerium ... , 2016). Missiooni täide viimisel on mäluasutuse üheks funktsiooniks dokumenteerimine, mille all mõeldakse kõiki meetmeid ja tegevusi, mis on suunatud museaaliga seotud teabe kogumisele, kasutamisele ja säilitamisele (Muuseumikogu korralduse põhimõtete ja kogumispõhimõtete koostamise juhend, 2014).

Paul F. Marty ja Katherine Burton Jones on täheldanud, et ükskõik millist organisatsiooni metafoori - ökoloogilist, arhitektuurset, sotsiaalset – muuseum kasutab oma infosüsteemi ja teadmiste juhtimise kirjeldamiseks, jääb süsteemi tuumaks teave muuseumi kollektsioonide kohta. Ning, et soov salvestada, juhtida ja optimeerida kogude infot on olnud edasiviivaks jõuks muuseumides infotehnoloogia kasutamise taga (Marty ja Jones, 2007: 68).

Tehnilised arengud on viinud museaalide kirjeldamise tasemele, mis võimaldab kasutada museaalide arvele võtmiseks ja kirjeldamiseks veebipõhist ühtset infosüsteemi. Sel viisil on kirjelduse tulemuseks unifitseeritud kirjeldused, mis eesmärgist lähtuvalt tagavad kogudest statistilise või lisaks statistilisele ka sisulise ülevaate. Niisiis osutub museaalide elektroonilise arvele võtmise eesmärk oluliseks ja vajalikuks. Kultuuriministeeriumi kodulehel on välja toodud ühtse infosüsteemi MuIS eesmärgina: „ ... ühtlustada muuseumide dokumentatsioon ning museaalide arvelevõtu ja kogudesse registreerimise meetodid, mille tulemusel ühtlustuvad museaalide kirjeldused nii kirjeldavate andmete hulga kui sisukuse osas“ (Ühtse

infosüsteemi võimalused ja eesmärk, 2016). Sama ministeeriumi kodulehelt saab lugeda et, MuIS on veebipõhine töökeskkond, mis on mõeldud muuseumikogude haldamiseks ja riigivara üle arvestuse pidamiseks ning võimaldab teha muuseumides leiduva informatsiooni kättesaadavaks nii erialaspetsialistile kui kõigile teistele huvilistele (*ibid*). Mäluasutused on teinud ja teevad edaspidi tööd kogude veebipõhiseks muutmiseks.

Seega on kirjeldamise etapp, mistahes kirjeldustasandil, muuseumite töös tähtsal kohal. Museaalide kirjeldus, kui muuseumi aju, osutub võtmesõnaks ning sillaks mineviku ja tuleviku vahel.

2.2.1. Museaali kirjeldamise eesmärk Eesti Muuseumide Infosüsteemis MuIS

Infotehnoloogia üldine areng ja infosüsteemid pakuvad tuge ning võimalusi igapäevaelus järjest enam. Nii on Eesti muuseumite ühine infosüsteem Kultuuriväärtuste Infosüsteem (KVIS), mis loodi 1993. aastal minevik ja 2008. aastast on kasutusel uus Muuseumide Infosüsteem (MuIS). Kaie Jeaser, kes 2005. aastast on kuulunud MuISi väljatöötajate rühma kirjutab oma magistritöös: „... uus infosüsteem MuIS peab võimaldama KVISi sisestatud andmete ja nendevaheliste seoste ülekandmist. Uuel infosüsteemil MuIS ei ole rohkem funktsioone, kui KVISil, kuid tsentraalne infosüsteem võimaldab teostada mõningaid funktsioone üle kõigi infosüsteemiga liitunud muuseumide ulatuses. Sellisteks funktsioonideks on museaalide otsimine kõikides infosüsteemiga ühinenud muuseumides ja museaalide kasutamise seotud liikumise fikseerimine, mis tagab ülevaate museaali asukohast ning seisukorrast“ (Jeaser, 2009: 60). Näiteks: muuseumideülene museaalide otsing näituste jaoks (Ühtse infosüsteemi võimalused ja eesmärk, 2016).

Elektroniline dokumenteerimissüsteem, Eesti Muuseumide Infosüsteem (MuIS), on tsentraalne veebipõhine töökeskkond, mis on mõeldud muuseumikogude haldamiseks ja ühtse, kõiki Eesti muuseumide kogusid hõlmava andmebaasi loomiseks (Ivask jt, 2011: 8). Seega peaks olema informatsioon süsteemi kantud konkreetselt ja lihtsalt leitavana. Susanne Keene on kirjutanud, et muuseumid on loodud pikaks ajaks ja tähtis osa uuest pikaajalisusest tulevikus peitub informatsioonis ning ühiskonna jaoks moodustavad majandusliku väärtuse

digiteeritud info kolleksioonid (Keene, 1998: 8). Arhivaar, raamatukoguhoidja, haldur ja koolitaja Robert S. Martin leiab, et kultuuripärandi asutustel: muuseumid, raamatukogud ja arhiivid, on ajalooliselt olnud üks ühine institutsionaalne esivanem „templi raamatukogu“ või „palee raamatukogu“, näiteks Aleksandria raamatukogu, mida nimetatakse muuseumiks. Digitaalsete aseainete kättesaadavus veebi kaudu on viinud muutuseni materjalide kasutamise osas. Kasutaja, kes varem on olnud kohapeal, saab kasutada *online* teenust. Järelikult, on vajalik täpne ja lihtne juurdepääs objektile, sest nii muuseumi, raamatukogu kui arhiivi väärtuseks on teenuse kasutaja (Martin, 2007: 81-82). Ühendus möödunuga saab kasutajal toimuda veebis elektronkataloogi abil otsinguid tehes. Kataloogi andmete sisuline kvaliteet sõltub aga objekti kirjeldamisest infosüsteemi sisestaja poolt. USA raamatukoguhoidja ja muuseumidirektor Jon Cotton Dana (1909) on väljendanud, et hea muuseum tõmbab ligi, on meelelahutuslik, äratav uudishimu, toob kaasa rohkelt küsimusi ja soodustab õppimist (Dean ja Edson, 1994: 185 järgi). Sellest lausest võib järeldada, et kirjutatu laieneb kõikidele kasutajatele ehk nii muuseumitöötajatele, uurijatele kui tavakasutajatele.

Eesti Muuseumide Infosüsteem MuIS on üleriigiline veebipõhine infotehnoloogiline töövahend muuseumide igapäevase töö tegemiseks, muuseumideülese andmebaasi loomiseks ja haldamiseks ning muuseumidevahelise teabe vahendamiseks (Medisoft kodulehekülg, 2016). Infosüsteemina on MuISi eesmärgiks luua infokeskkond, mis korrastab museaalide kirjeldamist ja hõlbustab nende haldamist ning kasutamist. Sihiks on ühtlustada muuseumide dokumentatsioon ning museaalide arvelevõtu ja kogudesse registreerimise meetodid, mille tulemusel ühtlustuvad museaalide kirjeldused nii kirjeldatavate andmete hulga kui ka sisu osas. Veebivärvavas, <http://www.muis.ee>, on näha objektid, mis vastavad tingimustele: muuseum on avalik; objekt kuulub põhikokku ja objekt on avalik. Andmete hulk, mis on veebivärvavas näha erineb vastavalt objekti kirjeldusastmele (Avalikud andmeväljad, 2016).

Museaali kirjeldamine MuISis võib lähtuda kahest eesmärgist: kogudest loetelu ja statistika saamine või kogudest sisulise ülevaate saamine. MuIS sisaldab infot muuseumides asuvate museaalide kohta. Museaalid, mida MuISis kirjeldatakse, võivad olla nii esemelised kui ka digitaalsed: fotod; helisalvestised; filmid; andmebaasid; tekstid jms (Ivask jt, 2011: 8).

Minimaalne info ehk museaalide esmane kirjeldamine ja kirjelduse sisestamine MuISi võib toimuda kahel viisil sõltuvalt, millise museaali kirjeldamisega on tegemist. Esiteks, kui museaal on retrospektiivselt kirjeldatud. See tähendab, et museaalide retrospektiivne kirjeldamine on juba varem muuseumisse tulmunud ja olemasolevates süsteemides kirjeldatud museaalide andmete ülekandmine MuISi. Teiseks juba MuISi süsteemis vastu võetud museaalide kirjeldamisega. Erinevus on selles, et avades linki „Retrospektiivne sisestamine“ kirjeldusvormi, avanevad tühjad andmeväljad (Ivask jt, 2011: 10). Vastuvõtuaktiga vastuvõetud museaali kirjeldamisel on eeltäidetud väljadeks: museaali number, muuseumikogu, museaali nimetus, kogusse registreerimise aeg, alaline/püsi- ja jooksev asukoht (vaikimisi muuseumi nimi); tulmelegend ja esmane üldinfo; vastuvõtuakti number ja üleandja (*ibid*: 12). Teaduslik inventeerimine on museaalide arvelevõtmise teine põhietapp (*ibid*: 14). Määruse ja juhendi täpsustuseks, et juhend „Museaali kirjeldamine MuISis“ anti välja 2011. aastal ning sealt leiab museaalide kirjeldamise, mis on jagatud tasanditeks Muuseumide andmekogu asutamine ja põhimääruses, mis kehtib 2013. aastast, on kasutusel teadusliku inventeerimise asemel termin museaali kirjeldamise esimene etapp ja teadusliku kirjeldamise asemel museaali kirjeldamise teine etapp (Muuseumide andmekogu ..., 2013).

Museaalide kirjeldamine veebis erinevate kirjeldusväljade kaudu nõuab aega ja keskendumist. Loodud veebikeskkond/infosüsteem aitab kaasa kultuuripärandist ülevaate saamisele ja on väga oluline, kuidas ja milline informatsioon andmete näol antud keskkonda kantakse.

Museaali kirjeldamine MuISis toimub kolmel tasandil:

1. tasand – esmane arvelevõtt;
2. tasand – teaduslik inventeerimine (kirjeldamise esimene etapp);
3. tasand – teaduslik kirjeldamine (kirjeldamise teine etapp).

Kirjeldustasand on määratletud andmehulk, millel on kindel funktsioon ja eesmärk. Esmase arvelevõtu tulemusena registreeritakse objekt museaaliks. Teadusliku inventeerimise /kirjeldamise I etapi käigus kogutud andmed moodustavad kataloogikirjed ning inventeerimine tagab otsinguteks vajaliku kataloogiandmete hulga ja muudab muuseumi kogudes peituvat teabe seeläbi analüüsitavaks ja uuritavaks. Teadusliku inventeerimise tasandi info on aluseks museaali süstematiseerimisele nii konkreetses muuseumis kui ka keskses andmebaasis. Teadusliku kirjeldamise eesmärgiks on museaali üldise kultuuriajaloolise

konteksti avamine ja teadustöö arendamine igale muuseumile vastavas valdkonnas (Ivask jt, 2011: 8).

Kirjeldamise eesmärgist lähtuvalt tekivad sisestuse tulemused (vt Tabel 1). Kogudest loetelu ja statistika saamise eesmärgiks on saada MuISi sisestatud museaalide loetelu. Sisestuse tulemusena tekivad kogude registrid ja loetelud („Kohakataloog“ ja „Tulmeraamat“) ning nende abil on võimalik saada statistiline ülevaade kogudest. Täites ära sisestuse teise eesmärgi, kogudest sisulise ülevaate saamine, on tulemuseks MuISi ühtsed kataloogid: temaatiline kataloog; isikute ja asutuste/organisatsioonide kataloog; kronoloogiline kataloog; geograafiliste asukohtade kataloog; valmistamisviiside kataloog. Need kataloogid tagavad selle, et lisaks haldusfunktsioonidele on võimalik teostada erinevaid museaalide otsinguid (Ivask jt, 2011: 46). Märkusena olgu lisatud, et 2013. aastast on MuISis sündmuse liigi „Kasutamine ja klassifitseerimise- teema“ asemel kasutusel liigi termin „Temaatiline klassifikatsioon“.

Tabel 1. Museaalide eesmärgipärase kirjeldamise tulemus kohustuslike kirjeldusandmetega

	Eesmärk MuISis	Eesmärgist lähtuvad kohustuslikud kirjeldusandmed	Sisestuse tulemus
1.eesmärk	Kogudest statistilise ülevaate saamine	Muuseumi kogu; Museaali number; (museaali) Nimetus; Kogusse registreerimise aeg; Alaline/püasukoht, Objekti olemus	Kogude registrid ja loetelud
2.eesmärk	Kogudest sisulise ülevaate saamine	Muuseumi kogu; Museaali number; (museaali) Nimetus; Kogusse registreerimise aeg; Alaline/püasukoht, Objekti olemus, Sündmus, “Sündmuse liik“ (Toimumisaeg; Toimumiskoht; Osalejad): 1) kasutamine/klassifitseerimine – teema; 2) valmistamine.	Ühtsed kataloogid

(Allikas: Ivask jt, 2011: 44-47)

Nõuetekohane kirjeldamise esimese etapi täitmine annab elektroonilise kataloogi. Eesmärk on püstitatud ja toetub pädevusele ning oskusele tuua välja õige tuum ehk sisu museaali

vastuvõtmisel muuseumisse. Tugevus peitub sisus ja millisena on veebikeskkonnas teave kasutatav veebikülastajatele sõltub tasandite eesmärgi täitmiseks oluliste andmetüüpide sisestamisest infosüsteemi muuseumi personali ja andmete sisestajate poolt.

2.2.2. Rahvusvahelised suunad museaali kirjeldamiseks

1946. aastal asutatud Rahvusvaheline Muuseumide Nõukogu ICOM (*International Council of Museums*) on suurim ülemaailmne kogu muuseumide valdkonda ühendav organisatsioon (ICOM Eesti kodulehekül, 2016). ICOMi kodulehel on kirjas, et „muuseumi“ mõiste on arenenud kooskõlas ühiskonna arenguga. Alates ICOM loomisest aastal 1946, ICOM värskendab määratlust vastavalt olukorrale ülemaailmses muuseumi kogukonnas. 2007. aastal Viinis vastu võetud ICOMi põhimääruses seisab, et muuseum on ühiskonna ja selle arengu teenistuses olev üldsusele avatud mittetulunduslik püsiv institutsioon, mis kogub, säilitab, suhtleb ja eksponeerib inimkonnaga seotud materiaalselt ja mittemateriaalselt pärandit õppimise, uuringu ja naudingu saamise eesmärgil. ICOM aluseks on „ICOMi muuseumide eetikakoodeks“ (2013.a. viimane parandatud versioon), mille eesti keelne tõlge avaldati 2014.aastal. ICOMi kuulub 31 alaorganisatsiooni, mis kõik tegelevad muuseumivaldkonna arendamisega omas aspektis. CIDOC, mis on üks alaorganisatsioon, tegeleb dokumenteerimise teemaga (ICOM kodulehekül, 2016).

Koodeks seab miinimumnõuded professionaalseks tööks ja toimimiseks muuseumidele ja nende töötajatele. Liitudes ICOMiga võtavad liikmed enesele kohustuse järgida koodeksit (ICOMi muuseumide eetikakoodeks, 2014: 1). Samuti on kirjas koodeksi punktis kogude dokumenteerimine, et muuseumi kogud peaksid olema dokumenteeritud vastavuses erialaste standarditega (*ibid*: 5).

ICOMi poolt on välja antud praktiline käsiraamat, mis annab ülevaate muuseumi toimimise peamistest aspektidest. Käsiraamatu peatükist „*Inventories and Documentation*“ (Andmekogud ja dokumentatsioon) võib lugeda, et täpne ja juurdepääsetav dokumentatsioon on oluline ressurss kogude haldamiseks, teadusuuringuteks ja avalikkuse jaoks (Boylan, 2004: 31). Lisaks on raamatus kirjas, milliseid kirjeid peaks silmas pidama objekti vastuvõtmisel

muuseumisse (*ibid*: 45-49) ning kuidas võiks objekte kirjeldada (*ibid*: 35). Välja toodud lähenemine objekti kirjeldamisele on hea alus andmete ühtlustamiseks.

Rahvusvaheline Dokumenteerimiskomitee CIDOC (*Center for Intercultural Documentation*), mis on üks paljudest ICOMi alakomiteedest, võttis 2012.aastal vastu rahvusvahelised nõuded muuseumi dokumenteerimissüsteemidele. Dokumendi originaal pealkiri on „*Statement of principles of museum documentation*“ ja see on leitav ICOM Eesti Rahvuskomitee koduleheküljel: <http://icomeesti.ee/blog/cidoci-rahvusvahelised-nouded-muuseumide-dokumenteermisusteemidele>. Dokument sisaldab nõudeid ning juhiseid muuseumide dokumenteerimissüsteemidele ja kogude haldamise poliitikat. Rõhutatakse asjaolu, et kirjeldamise/dokumenteermise süsteem peaks vastama ICOM muuseumide eetikakoodeksile ja arvestama riiklike koodisüsteemidega, mis on vastu võetud muuseumi ja muuseumi kogude poliitikaga (*Statement of principle ...*, 2012: 1). Samas dokumendis tuuakse välja, et muuseum peaks tööle võtma piisava dokumenteermise oskuste ja kogemustega töötajaid (*ibid*: 1), sest just nii tagatakse kvaliteetne andmesisestus.

Muuseumid peaks olema huvitatud info dokumenteermisüsteemi arendamisest ja kasutamisest objektide kohta, mis toetavad kogude juhtimist. Teave tervikuna peab olema sisestatud süsteemi nii, et see osutub kättesaadavaks muuseumitöötajatele, teadlastele ning üldsusele. Nõudena on välja toodud kohustus muuseumil registreerida info objekti saamisest või loomisest kuni muuseumi jõudmiseni. Kirjeldamine peab kindlasti viitama allikale, mis on dokumenteermisüsteemi lahutamatu osa. Iga objekt saab unikaalse numbri või tunnuse, mis registreeritakse süsteemi, samuti nagu ka ajutine- või püsiasiukoht. Olulisena on välja toodud, et süsteem peaks sisaldama infot kogude haldamise kohta. Näiteks tegevus, mis võib kahjustada objekti seisukorda (*Statement of principle ...*, 2012).

CIDOC - CRM (*Conceptual Reference Model*) - Kontseptuaalne soovitusmudel, mille eesmärgi kohta on kirjutanud CIDOC-CRM aabitsas Nick Crofts järgmiselt: „Põhi roll CRMil on olla aluseks kultuuripärandi informatsiooni vahendamisele ja seeläbi pakkuda „semantilist liimi“, vajadusega muuta käesoleva aja erinevad lokaliseeritud infoallikad ühtseks ja väärtuslik ülemaailmseks ressursiks“ (Oldman ja CRM Labs, 2014: i järgi). CIDOC CRM on objektorienteeritud andmemudel, millel sündmuspõhine kirjeldus: museaali valmistamine;

kasutamine ja teemad (Crofts, Doerr, Gill, Stead, Stiff, 2011). See tähendab keskmis on sündmus ja andmed on koondunud ümber kirjelduse mitte ümber objekti. Nii inimesed kui kohad peavad olema seotud sündmusega. „Semantilise liimi“ loomiseks on vajalikud andmetüübid: isik; sündmus; geograafiline asukoht ja dateering/toimumisaeg (Oldman ja CRM Labs, 2014). Juba infosüsteemis KVIS kasutati selle aja kohta uudet kirjeldamise meetodit, mis on aktuaalne praegu ning leiab kinnitust Jeeseri uurimistöös: „1997.aastal oli arutluse all ja samal aastal võeti KVISis kasutusele sündmuspõhine kirjeldus, mis on analoogne CRMi (ISO 21127) kirjeldusmudelile. MuISis kasutatakse juba KVISis kasutusel olnud sündmustepõhist kirjeldust“ (Jeeser, 2009: 59). Eestis on kasutusel CRMi aluspõhimõtted, kus kirjeldus peaks koonduma sündmuse ümber. Samuti on olemas samad andmeväljad, mis CRM mudelil (CIDOC CRM kodulehekül, 2016).

Detsembris 2014 muutus kättesaadavaks CRM standardi uus versioon ISO 21127:2014. See asendab vana standardi ISO 21127:2006 (põhineb CIDOC CRM versioonil 5.0.4) ning kujutab endast "ontoloogiat" kultuuripärandi informatsiooni jaoks, mis on oluline kultuuripärandi dokumenteerimisel/kirjeldamisel. ISO väljaanne on saadaval inglise ja prantsuse keeles ning seda on võimalus osta internetist. Uuendatud standard sisaldab palju parandusi ja korrigeerimist, kuid „semantilise liimi“ loomiseks vajalikud andmetüübid on jäänud samaks (CIDOC CRM kodulehekül, 2016).

Standardi ISO 21127:2014 peamiseks eesmärgiks on pakkuda kontseptuaalset alust informatsiooni vahendamisel kultuuripärandi organisatsioonide: muuseumide; raamatukogude ja arhiivide vahel. Teiseks eesmärgiks on pakkuda ühist lähtepunkti, mille alusel erinevaid ja kokkusobimatuid infoallikaid saab võrrelda ja lõpuks ühtlustada (ISO standardi kodulehekül, 2016).

LIDO (*Lightweight Information Describing Objects*) - muuseumi objekti kirjeldusandmete kokku kogumise/korjamise ja ühest süsteemist teise ülekandmise standard. Kasutades rahvusvahelist standardit LIDO on võimalik siduda eri sisu kandvad andmemassiivid, sest kogu kirjeldav informatsioon on struktureeritud ja standardiseeritud kujul. LIDO on XML andmete kokku korjamise skeem ning mõeldud pakkumaks erinevaid *online* teenuseid

metaandmete kasutamiseks. LIDO toetab mitmekeelset portaalkeskkonda ja sisaldab kõiki kirjelduselemente (ICOM - CIDOC kodulehekül, 2016).

Museaali kirjeldamiseks MuISis on olemas kõik võimalused, et täita andmeväljad vastavalt rahvusvahelistele nõuetele. MuISis kasutusel olev sündmuspõhine kirjeldusmudel tugineb rahvusvahelise CRM mudeli põhimõtetele. MuISis on andmed piisavalt struktureeritud, et võimaldada kasutada LIDOT andmete ülekandmiseks. Ja seda on ka tehtud, kandes andmeid üle Europeanasse. European (ka Euroopa Digitaalraamatukogu - inglise keeles *European Digital Library*, lühend EDL) on Euroopa Komisjoni algatusel ja toetusel loodud veebipõhine teenus, mille eesmärk on vahendada ühe portaali kaudu avalikkusele Euroopa raamatukogude, muuseumite ja arhiivide digitaalseid kogusid (Vikipeedia kodulehekül, 2016).

2.3. Kirjeldusmudeli ülesehitus

Museaali kirjeldamise aluseks on sündmuspõhine kirjelduskontseptsioon, mis tuli muuseumites kasutusele andmebaasiga KVIS, MuIS kasutab juba varasemas infosüsteemis kasutusel olnud kirjeldusmudelit. Rahvusvahelise CRM mudeli täitmine nõuab samu andmetüüpe, mis MuISis (vt Tabel 2).

Tabel 2. Sündmuspõhise kirjeldusmudeli andmeväljade nimetused MuISis ja CRM kirjeldusmudelil

MuIS	CRM
Sündmuse liik	Event Type
Ajalooline sündmus	Event Name
Toimumiskoht	Place
Osalejad	Actor(s)
Toimumisaeg	Date

Andmete väärtus ja tähtsus suureneb, kui edasi antu on täpse tähenduse ja kontekstiga (Oldman ja CRM Labs, 2014: 2).

Kirjeldusmudelit jälgides saaks jagada ülesehituse etappideks. Museaalikirje tekkimine saab alguse muuseumis objekti arvelevõtuga. Seejärel tuleb tegevusetapp museaali kirjeldus, millel on kolm tasandit:

1. tasand - esmane arvelevõtt, kus vastuvõtu vormistamisega tasandil tekib vajalik hulk andmeid, mis kanduvad edasi. Kui vastuvõtuakt ei ole tehtud süsteemis, siis sisestatakse need andmed museaali kirjelduslehe vormile „käsitsi“.
2. tasand - teaduslik inventeerimine/ kirjeldamise I etapp.
3. tasand - teaduslik kirjeldamine. Teaduslik inventeerimine/ kirjeldamise I etapp täiendab nii sisuliselt kui andmetüüpidelt ning teaduslik kirjeldamine täiendab eelkõige sisuliselt museaali kirjet.

Teise ja kolmanda tasandi sisestusaken on oma andmetüüpidelt ühesugune. Lisaks on veel tegevusi, näiteks haridustöö, mille käigus võib saada museaal kirjeldusandmeid.

Museaalide kirjeldamisel MuISis teise ehk teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapp üldkohustuslike väljade täitmise tulemusel, tekkib ühtne elektrooniline kataloog muuseumitöötajate ja avalikkuse tarbeks. Lokaalne infosüsteem aitab ühtlustada museaalide kirjelduse ülesehitust ning võimaldab otsingu käigus leida museaale süsteemiga liitunud muuseumite kogudest. Teises etapis kirjeldatud museaalide sisestuse tulemuse eesmärgiks on kogudest sisulist ülevaate saamine.

Kokkuvõte

Museaali kirjeldamise eesmärk on otseselt seotud objektiga, kuna kogutud museaal on seotud informatsiooniga. Dokumenteerimine ja kirjeldamine on olulised aspektid kogude pikaajalise säilitamise jaoks. Praegusel ajal ollakse liikunud e-keskkonda, mis toetab igati nii riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil objektide dokumenteerimist ja kirjeldamist ning seeläbi kogude arendamist.

3. MEETOD

Uurimistöös esitati hüpotees: Pärnu Muuseum on kasutanud kahest eesmärgist - kogudest statistilise ülevaate saamine ja kogudest sisulise ülevaate saamine - lähtuvat museaalide kirjeldamist Muuseumide Infosüsteemi. Hüpoteesi kinnitamiseks või ümberlukkamiseks teostati analüüs.

Märkus selgituseks: Pärnu Muuseum lähtub dokumenteerimisel kõikidest meetmetest ja tegevustest, mis on suunatud museaaliga seotud teabe kogumisele, kasutamisele ja säilitamisele, arvestades riiklikke norme (Muuseumiseadus 19.06.2013.a., 2. peatükk, § 6) ning on kooskõlas ICOMi-i eetikakoodeksiga (Pärnu muuseumi kogude korraldus ja kogumispõhimõtted, 2014). MuIS juhend pakub olemasolevale süsteemile vastava meetodi teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi kohustuslikud andmeväljad. Juhendis „Museaalide kirjeldamine MuISis“ on need välja toodud lk 48. Teadusliku kirjelduse kohustuslikke andmevälju on 14, kuid need kõik ei ole olulised avalikul kasutamisel või MuIS portaalis elektroonilise kataloogi tekkel - andmete sisulisel haldamisel. Teadusliku inventeerimise andmetüüpidest eristada nii nimetatud olulisem hulk andmeid (roheline tasand) osutub oluliseks seetõttu, et väga palju museaale on juba paberil teaduslikult inventeeritud. Samuti on museaalide kättesaadavaks tegemine läbi MuISi põhjendatud ainult nende andmetega, sest kogu teadusliku inventeerimise andmehulga ülekandmine MuISi oleks ajamahukas. Seega on soovitud tulemus, saada muuseumikogu sisuandmed avalikuks ja hallatavaks, võimalik teostada vähesema andmete hulgaga.

Oluline on, et teaduslik inventeerimine täidaks oma eesmärgi - oleks tulemuslik ning tekiks muuseumideülene elektrooniline kataloog. Seetõttu piirduti eelkõige nende andmete tuvastamisega, kus vastav kirjeldusmudel on esitatud ehk võrdluse aluseks võeti nii nimetatud „roheline tasand“, juhendis „Museaalide kirjeldamine MuISis“ on need välja toodud lk 46.

3.1. Metoodika

Uurimistöös kasutati kvalitatiiv-kvantitatiivset ehk *mixed*-meetodi (Õunapuu, 2014: 24). Kvalitatiivset ja kvantitatiivset uurimist nähakse teineteist täiendavate suundadena, kus arvud ja tähendused on vastastikku teineteisest sõltuvad. Arvud põhinevad tähendusi sisaldaval abstraherimisel ja tähendusi sisaldavaid mõistelisi fenomene võib väljendada arvudega (Hirsijärvi, Remes ja Sajavaara, 2005: 128).

Andmekogumismeetodina kasutati sisuanalüüsi (Hirsijärvi jt, 2005: 153; Õunapuu, 2014: 160), mille abil koguti teavet tekstivälja komponentide kohta ning mille abil tehti usaldusväärseid järeldusi konteksti kohta, kus komponenti oli kasutatud. Samuti andis analüüsi etapp vastused püstitatud küsimustele.

Uurimisprotsessi esimene etapp oli museaalide ja nende vaheliste seoste võrdlemine. Populatsioon moodustati kasutades mugavusvalimit ehk liikmeid kaasati nii-öelda mugavalt (Õunapuu, 2014: 142). Võrdluse all olid museaalide andmeväljade sisestused muuseumi paberkandjatel asuvatel dokumendikogudel (tulmeraamat, inventariraamat, sedelkataloog) ja samade museaalide sisestused infosüsteemis asuvatel andmeväljadel. Teise etapina analüüsiti objekte kahest kirjeldamise eesmärgist sõltuvalt, kasutades allikakriitilist analüüsi, mis toetus kehtivatele seadustele ja juhistele. Viimase ehk kolmanda etapina teostati objektide kirjeldusandmete sisuanalüüs suunatud juhuvalimiga, põhjusel, et analüüsi tulemus tooks välja erisused.

3.2. Analüüsi kirjeldus

Hüpoteesile vastuse saamiseks teostati sisuanalüüs, mille aluseks oli 2011. aastal Kultuuriministeeriumi toel välja antud juhendi „Museaali kirjeldamine MuISis“ peatükk, kus toodi välja eesmärgist lähtuv museaali kirjeldus ja antud kirjelduse sisestuse tulemus. Analüüsimisel toetuti esiteks Pärnu Muuseumi muuseumikogu dokumenteerimise eesmärgile, et kõik museaalidega seonduvad tegevused on arvutipõhised (museaalid kantakse elektronkataloogi MuIS) ning eseme esmasel dokumenteerimisel täidetakse vajalik üldine

miinimumnõue. Teiseks toetuti kogumise eesmärgile, mis tähendab, et Pärnu Muuseum kogub esemeid, kunstiteoseid, fotosid, mälestusi ja muid materjale, et vahendada ja luua teadmisi ning säilitada ja tutvustada Pärnu maakonda (Pärnu muuseumi kogude korraldus ja kogumispõhimõtted, 2014). Analüüs viidi läbi avalikust kasutajast lähtuvalt.

Esimesena otsiti võrdluseks valimi moodustunud objektide kirjeldused üles Pärnu Muuseumi paberkandjal asuvatest inventariraamatutest. Võrdluse näitena on välja toodud kunstikogu inventariraamatu (vt Lisa 1) ja MuIS andmevälja nimetuste (vt Lisa 2 ja Lisa 3) võrdlus (vt Tabel 3).

Tabel 3. Kunstikogu inventariraamatu ja infosüsteemi MuIS andmeväljad

Inventariraamat	MuIS
Järjekorra number (Jrk. nr)	Kogu seeria number
Sissekande kuupäev	(MuIS fikseerib automaatselt museaali kirjeldusandmete sisestuse aja. Lisaks on sisestajal võimalus allkirjastada sisestatud andmed, kasutades nuppu „Märgi museaal teaduslikult inventeerituks“)
Autor	Osalejad [Subjekt + Roll]
Kirjeldus	Kirjeldus [Teksti tüüp; Tekst; Tõlge; Asukoht objektile; Teksti keel; Kujutised] (osa omaaegsetest kirjeldusandmetest sisestatakse MuISis „Sündmuse“ andmeväljade alla)
Tehnika ja materjal	Tehnika [Tehnika; Kommentaar] Materjal [Materjal; Kommentaar]
Dateering	Toimumisaeg
Mõõtmed	Mõõdud [Parameeter; Ühik; Väärtus; Kommentaar]
Kust, kellelt ja millal saadud	Kogusse registreerimisaeg [Muuseumile omandamise viis; Üleandja nimi (Subjekt + Roll)]
Hind	Museaali ostuhind; Museaali väärtus
Fondipäeviku number (Fp. nr)	Tulmenumbri seeria number
Märkused	Kirjeldus [Tekstitüüp „Märkused“ (teksti tüüpe on mitu)]

Peale seda vaadeldi ja võrreldi Pärnu Muuseumi sedelkataloogil olevaid kirjeldusandmeid inventariraamatu kirjeldusandmetega.

Järgnevalt oli vaatluse all valimi alusel Pärnu Muuseumi minimaalse info hulga arvele võetud museaalid ehk esmane arvelevõtt ja teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi objektid. Välja toodi kirjeldustasandil vaadeldud museaalide protsent museaalide loendusest. See tähendab, mitu protsenti valimist moodustavad esmase arvelevõtuga museaalid ja mitu teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi museaalid.

Seejärel analüüsiti Pärnu Muuseumi objekte MuISi kirjeldustasandite võrdluses ehk igal kirjeldustasandil oli määratletud andmehulk, millel kindel funktsioon ja eesmärk (vt Joonis 1 ja Joonis 2).

Minimaalne info

The screenshot shows a web-based form for object registration. At the top, there are three tabs: 'Minimaalne info' (selected), 'Teaduslik inventeerimine', and 'Andmete parandamine'. The form is divided into several sections:

- Basic Information:** 'Museaal nr' (with a red underline), 'Museumi kogu' (dropdown), 'Autor' (with 'soovituslik' and a red underline), 'Nimetus' (with a red underline), and 'Kogusse registreerimisaeg' (calendar icon, value: 11.03.2011).
- Identification:** 'Vastuvõtu nr' (with 'soovituslik' and a red underline), 'Üleandja' (dropdown, value: 'Ürsi'), and 'Hankewis' (dropdown).
- Classification:** 'Klassifikaator' section with 'Objekti olemus' (dropdown, value: 'Objekti olemus'), 'Kasutusvaldkond' (dropdown, value: 'Kasutusvaldkond'), and 'Fallid' (dropdown, value: 'Fallid').
- Material and Date:** 'Moodud, materjal, tehnika, varvus (1)' table with one row: '1 tervik Vaata'. Below it is a 'Lisa osa' button.
- Collection and Date:** 'Kolektsioon' (dropdown), 'Dateering' (dropdown, value: 'Aja sisseastumine').
- Status:** 'Seisukord' section with 'Säilivus' (dropdown, value: 'soovituslik' and a red underline) and 'Defektid' (dropdown, value: 'Defektid').
- Other Fields:** 'Esandvorm' (dropdown, value: 'Üldine muuseum'), 'Alaline/postiasukoht' (dropdown), 'Jooksev asukoht' (dropdown), 'Esmane üldinfo' (text area), and 'Tulmelegend' (text area).

Joonis 1 . Kohustuslikud andmehäljad (allajoonitud punasega) kogudest loetelu ja statistilise ülevaate saamiseks (Allikas: Ivask jt, 2011: 45).

Minimaalse info sisestuse tulemusena (vt Joonis 1) tekivad kogude registrid ja loetelud, mis võimaldavad statistilise ülevaate saamist ning täidetud on museaali kirjelduse esimene eesmärk. Tasandil on kohustuslik täita andmeväljad: museaali number; muuseumikogu; alaline/püsiasiukoht; nimetus; kogusse registreerimisaeg ja objekti olemus.

Teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi tasandi museaalide kohustuslike andmeväljade, nii nimetatult roheline tasand (vt Joonis 2), sisestustulemuseks on ühtsed kataloogandmed.

Miinumunõuded paberil teaduslikult inventeeritud museaalile

The screenshot shows a web-based form for entering museum object data. The form is organized into several sections:

- Top Section:** Contains tabs for 'Teadusliku inventeerimise täiendamine', 'Teaduslik kirjeldamine', and 'Andmete parandamine'. It includes fields for 'Museaal nr' (TN_18735 K 100), 'Museumikogu' (K: Kunstikogu), 'Nimetus' (Pliiatsijoonistus, "Pallase" hoovis), and 'Kogusse registreerimisaeg' (16.03.1885).
- Classification Section:** Includes 'Klassifikaator' with 'Objekti olemus' (set to 'i'oonistus') and 'Kasutusvaldkond' (set to 'i'oonistus').
- Production Section:** Features a table for 'Moodulid, materjal, tehnika, värvus (1)'. The table has columns for 'id', 'tervk', and 'värvus'. The first row shows '1', 'tervk', and 'Värvus'. A 'soovituslik' (recommended) label is placed to the right of this section.
- Additional Information Section:** Includes 'Esmane üldinfo' (Tulmelogend), 'Failid' (with a table showing a file named 'TM1873_S.jpg'), 'Museumi olemus' (set to 'Üldine muuseum'), 'Alaline/püsiasiukoht' (set to 'Iaudis:201'), and 'Jätkeväsiukoht' (set to 'Iaudis:201').
- Object Details Section:** Includes 'Museumi olemus' (radio buttons for 'Määratamata', 'Original', 'Koopla'), 'Dateering' (set to 'Aja sissearvamata'), 'Säilvus' (set to 'rahuldav'), 'Defektid', 'Eeldatav eluiga', and 'Eksponeeritavus'.
- Production Table:** A table with columns for 'Ajel. sündmus', 'Sündmus', 'Aeg', 'Osalejad', 'Sündmuse kommentaar', and 'Kommentaar objektile'. It contains two rows:

Ajel. sündmus	Sündmus	Aeg	Osalejad	Sündmuse kommentaar	Kommentaar objektile
valmistamine	1941	autor: Kandron, Hilda			
haridus	1941	kujutaku: Kunstikool Pallase		Kunstikool Pallase õu sõja-aastail.	

Joonis 2. Kohustuslikud andmeväljad (allajoonitud rohelisega) lisaks statistilisele ülevaatele kogudest sisulise ülevaate saamiseks (Allikas: Ivask jt, 2011: 46).

Ühtsed kataloogandmed tagavad lisaks haldusfunktsioonidele museaalide erinevate otsingute teostamise võimaluse nii MuIS kasutajakeskkonnas kui MuIS portaalil. Väljadele andmete sisestusega on täidetud museaali kirjelduse teine eesmärk. Tasandil on kohustuslik täita elektronkataloogi tekkimiseks lisaks minimaalse info sisestamiseks vajalike andmeväljadele veel andmeväljad: sündmus; toimumiseaeg; toimumiskoht ja osalejad. Oluliseks aspektiks on, et teadusliku inventeerimise olulisemad andmed, nn roheline tasand, teeb museaalid kõigile otsitavaks ja kättesaadavaks.

Andmeväljade täitmise tulemusena selgus, kui suur oli valimi põhjal kohustuslike kirjeldusväljade täitmise või täitmatajätmise esinemissagedus kirjeldustasanditel MuISis Pärnu Muuseumi kogudes ja kas tasandi eesmärk, kogudest statistilise või lisaks statistilisele sisulise ülevaate saamine, oli täidetud.

Analüüsi teostamiseks kasutati tunnuse identifikaatorit (ID). Kõik analüüsis osalenud objektid omasid ID-tähise. Moodustunud andmetabelis vastas igale reale üks objekt ning igale veerule üks tunnus. Mitteamvulised andmed kodeeriti, see tähendab, et igale vaatlusüksusele anti muutujaid tähistav väärtus (Hirsijärvi jt, 2005:207) ehk mitteamvuliste andmete (sõnad, pildid) või andmegruppide asendamine numbrite või tähtedega (Õunapuu, 2014: 178). Kasutati koode 0 ja 1, kus: ei = 0, tähistades andmevälja mitte täitmist ning jah = 1, tähistas andmevälja eesmärgi pärast sisestust.

Peale eesmärgist lähtuva, kogudest statistilise või lisaks statistilisele ka sisulise ülevaate saamise, teostati valitud andmeväljade sisuanalüüs. Analüüsiti kahe, Muuseumide Veebivärvavas avalikult nähtavale tuleva, andmevälja täitmist Pärnu Muuseumi objektidel. Analüüsi aluseks oli juhend „Museaalide kirjeldamine MuISis“ kirjeldusväljade tabel. „Tabeli andmeväljade aluseks on võetud museaali üldine sisestusvorm. Tabel sisaldab andmeväljadele sisestatava info lühikirjeldust ja täitmise juhiseid, vajadusel viiteid ekraanivormide piltidele, täiendavatele juhenditele ja mõistetetele. Esitatakse ka info andmeväljade otsitavuse kohta MuISis ja Eesti Muuseumide Veebivärvavas“ (Ivask jt, 2011: 5).

Sisuanalüüs põhines märksõna fraasil „MuISi mõttekas täitmine“. Selle all mõeldi, kui efektiivselt oskas muuseum kasutada olemasolevat süsteemi – see tähendab, võimalikult

optimaalse tegevusega, vähese aja ja töö hulgaga, saada maksimaalne tulemus. Vaadeldi kuidas andmeväljad olid täidetud lähtuvalt juhendist. Kõiki andmevälju ei analüüsitud. Välja valituks osutusid „Nimetus“, mille täitmine kohustuslik mõlemal vaadeldud tasandil ja „Sündmuse kommentaar“, mis soovituslik, sest täidab olulist osa museaaliga seotud kontekstuaalse info (museaali valmistamise ja kasutamisega seotud tunnused) edasi andmisel. Üksnes märksõnadest ei pruugi kasutaja aru saada - miks mingi märksõna näiteks (temaatilise klassifikatsiooni alt valitud termin) antud objektiga seotud on. Lisaks asjaolu, et museaalidega seotud kontekst on niivõrd mitmetahuline, et kõike ei saa ainuüksi märksõnalist terminit kasutades avada, siin ongi toeks sündmuse kommentaari andmeväli. Seega sündmuse kommentaar ise ei loo kataloogi, kuid moodustab väga olulise osa kataloog kirjetest.

Sisestamisel väljale „Nimetus“ annab juhend ette teave: „Kohustuslik väli. Siia väljale kirjutatakse museaali nimetus. Sellistel museaalidel nagu fotod, maalid, dokumendid, raamatud jms kirjutatakse siia pealkiri. Tuleb kirjutada museaalile nimetus, mis ei ületa 59 tähemärki, sest MuISi Veebivärava esmasel vaatel pikemat nime ei kuvata. Ka aruannete väljatrukkidel läheb pikemast nimest osa kaduma. Nimetus tuleb kirja panna võimalikult täpselt. Näiteks nimetus „Kohtukutse“ ja objekti olemus on dokument. Kui on soov lisada nimetusele laiend (näiteks kohtukutse pealkiri), siis tuleb see kirjutada pärast asja nimetust. Jutumärke mitte kasutada. Lahtrisse ei sisestata infot, mis kirjutatakse lahti sündmuse kaudu. Siia lahtrisse ei kirjutata: aastaarve (v.a juhul, kui see on osa nimest); valmistamise kuupäeva; teose autorit (see kirjutatakse „Subjektide“ alla); kujutisega objektile olevaid detaile, need saab kanda „Kirjelduse“ alla, tekstitüüp: „füüsiline kirjeldus“. Väli on nähtav ja otsitav Eesti Muuseumide Veebiväravas“ (Ivask jt, 2011: 27).

Vorm „Sündmus“ sisaldab mitmeid andmevälju (näiteks sündmuse liik, toimumisaeg, ajaloosündmus, toimumiskoha täpsustus, sündmuse kommentaar, kommentaar objektile, osalejad). „Sündmuse kommentaar“ on soovituslik andmeväli. Oluline täita siis, kui ei leia sündmuse liigi alt päris õiget terminit. Museaaliga seotud tegevust täpsustatakse kirjeldusega. Antud kirjelduses on siiski oluline piirduda sõnastikust valitud tegevuse kirjeldusega, st kui kirjutatakse objekti valmistamisest, siis kirjeldatakse selle tegevusega seotud andmeid. Väli on nähtav ja otsitav Eesti Muuseumide Veebiväravas (Ivask jt, 2011: 34).

Kokkuvõte

Kasutades sisuanalüüsi on võimalus läbi süstemaatilise protsessi, teha talletatud teave nähtavaks. Samuti on võimalik lõppresultaadina saada usaldatavat järeldust paljutähendavate objektide konteksti kohta. Uurimistöös kasutatud analüüsi meetod rõhutab veelkord sisu olulisust avalikust kasutajast lähtuvalt ja tõstab esile objekti mõistetavuse ja tugevuse, mis sõltub sisust.

4. TULEMUSED

Järgnevalt on välja toodud uurimistöö läbiviimiseks püstitatud küsimustele vastuste saamiseks tehtud analüüside tulemused, mis aitasid esitatud hüpoteesi kinnitada või ümber lükata.

4.1. Pärnu Muuseumi museaalide andmesisestuse ülevaade

Tutvudes Pärnu Muuseumi paberandjatel olevate andmesisestusega oli museaali registreerimisel kogudesse täidetud esmalt vastuvõtuakt. Seejärel kanti museaali andmed tulmeraamatusse või fondipäevikusse. Pärnu Muuseumis oli üldjuhul kasutusel tulmeraamatud aga leidus ka fondide päevikuid (vt Lisa 4). Tulmeraamatus oli iga objekti kohta võimalus täita järgmised väljad: järjekorra number; sissekande kuupäev; number kogude juurdekasvu päeviku järgi; eseme nimetus ja täielik kirjeldus; arv; materjal; suurus või kaal; säilivus; kust, millal ja kellelt ese saadud; säilituskoht ja märkused (vt Lisa 5). Märkuste lahtrisse oli muuseumi poolt lisatud kirjena museaali kogu tähis ja kogu seeria number.

Järgmine arvelevõttutasand, inventeerimine, oli põhjalik, eset puudutava info kirjeldus. Pärnu Muuseumi inventariraamatud olid kogude põhised ja sisaldasid vaid ühe konkreetse kogu museaale. Sisestusväljad raamatutes erinesid kogude lõikes. Näiteks ajalookogu inventariraamatus oli andmete sisestamine võimalik väljadele: kogu signeerimis ja peanumber; eseme number; joonis ja eseme kirjeldus (vt Lisa 6). Kui võtta võrdlusena näiteks fotode inventariraamat (vt Lisa 7), siis olid sisestusväljadeks: järjekorra number – positiiv/negatiiv; sissekande kuupäev; sisu nimetus ja kirjeldus ning säilivus; pildistaja, pildistamise aeg ja koht; pildistamise tehnilised andmed; kopeerija; suurus – positiiv/negatiiv; kust, kellelt ja millal saadud; fotopäeviku number ja märkused. Seega olenes andmeväljade ülesehitus inventariraamatus kogude spetsiifikast. Andmeväljadele sisestamine või väljade

täitmine oli toimunud Pärnu Muuseumil vastavalt olemasolevale informatsioonile tulmeraamatust ning inventeerimise käigus kogutud lisa teabele .

Inventarkardi kasutamise soovituslik nõue, mis 1970. aastal tsentraalselt kõikidele NSVLi muuseumidele oli (Jeeser, 2009: 29), Pärnu Muuseumis rakendamist ei leidnud. Pärnu Muuseumil oli olemas kartoteek - sedelkataloog, mis mõeldud otsingute teostamiseks. Sedelkataloogil puuduvad konkreetsed andmeväljad (vt Lisa 8), peale oli kantud tekst, mis kajastab inventariraamatu ja ka tulmeraamatuga sama kirjeldust objekti kohta, küll aga pisut kompaktsemas vormingus. Lisaks oli välja toodud ka objekti mõõdud, säilivus, kogu tähis, kogu seeria number ja tulmenumbri seeria number. Pärnu Muuseum oli kasutanud kartoteeki kirjeldusandmete kokkuvõtte kirja panekuks ning muuseumis olid sedelkataloogi sisestatud info põhjal kasutusel näiteks: ajalookogu objektipõhine kartoteek (vt Lisa 9); fotokogu temaatiline kartoteek ja geograafiline kartoteek. Viimase alla saab liigitada näiteks kartoteeke, milles leidis materjale Pärnu tänavate, Pärnu kohta ilmunud perioodika või kohalike autorite loominguga kohta (vt Lisa 10). Pärnu Muuseumi peavarahoidjalt saadud info kohaselt sedelkataloogi ei täiendata, vaid vana, etnograafiline osa, on vajadusel uurijate kasutada.

Muuseumide Infosüsteem MuIS võimaldab objekti arvelevõttu veebikeskkonnas, kus vormistatakse vastuvõtuakt põhikogusse. Pärnu Muuseumi vastuvõtuaktil kajastatakse infot: vastuvõtja; vormistamise kuupäeva; alusdokumendi; akti koostaja nime ja ametinimetuse; üleandja nime ja aadressi; muuseumile omandamise viisi; muuseumikogu täiendamise komisjoni koondhinnangu; vastuvõtu tulmelegendi; esmase üldinfo ja autoriõiguste kohta. Vastuvõtuakti sisestusväljadel kirjeldatakse uue arvelevõetud objekti kohta samu andmeid, mis varem tulmeraamatus: number; autor; nimetus; arv ja ostuhind, need andmed fikseeritakse vastuvõtuaktil. Kui varasemalt peale vastuvõtuakti täitmist täideti tulmeraamat, kus täheldati üles andmed, mis olid juba kirjas vastuvõtuaktil, kuid teisel kujul esitatud, siis käesoleval ajal, süsteemis vastuvõtuakti sisestades, saame vastavad raamatud läbi aruande, kus esitatakse vastuvõtuandmed just vajalikus vormis.

Tulmeraamatu, inventariraamatu ja sedelkataloogi andmesisestuse võrdluses ei saa väita, et Pärnu Muuseumi sisestuste kirjeldused kirjeldustasandist lähtuvalt erineksid. Tõdema peab

aga seda, et inventariraamatu kanded olid põhjalikud ja sisaldasid objekti kohta teavet, mis võimaldab vajadusel taastada objekti ajalisi-ruumiline kontekst.

Infosüsteemi MuIS vastuvõtuaktiga vormistatud museaalide kohta käivad esmased andmed kajastuvad vastuvõtuaktis. Vastuvõtuakt jääb kättesaadavaks ainult konkreetses muuseumis. Sisestatud esmase üldinfo ja tulmelegend kuvatakse MuISis samanimelistel sisestusandmete väljadel. Esmase üldinfo ja tulmelegend ei ole nähtavad ega otsitavad Eesti Muuseumide Veebiväravas (vt Joonis 3, Joonis 4).

	Välja nimetus	Sisestamine väljale	Otsinguvõimalused MuISis	Nähtav Eesti Muuseumide Veebiväravas	Otsitav Eesti Muuseumide Veebiväravas
9	Hankeviis	Võimalik täita kahel viisil: a) <u>retrospektiivsel sisestusel</u> valida sobiv termin sõnastikust "Hankeviis"; b) vastuvõtuaktiga sisestatud museaali korral on see väli eeltäidetud. Hankeviis on andmeväli, mis on oluline vastuvõtuaktiga seotud aruannetes, kuid <u>retrospektiivsel sisestusel</u> vastuvõtuakti ei looda, seega ei ole <u>retrospektiivselt sisestatud</u> museaal selle andmevälja kaudu otsitav. Kuvatav ainult täiskirjeldusel <u>administratiivse tegevusena</u> .	Dokumentide otsing – ainult vastuvõtuaktiga sisestatud objektidel.	ei	ei
10	<u>Esmane üldinfo</u>	Kuvab vastuvõtuaktil kirjutatud teksti museaali kohta, mis ei ole hiljem muudetav. <u>Retrospektiivsel sisestusel</u> seda välja üldjuhul ei täideta.	Objekti komplekspäring	ei	ei
11	<u>Kogusse registreerimise aeg</u> 	Kohustuslik <u>retrospektiivsel sisestusel</u> muuta, sest vaikimisi kuvatakse tänane kuupäev. Muutmata jätmisel lööb see aruandluse segamini. Kohustuslik formaat on pp (päev) kk (kuu) aaaa (aasta). Kui täpset kuupäeva ei ole võimalik tuvastada, kirjutada aasta ning kuupäeva ja kuu kohale märkida 01.01. Vastuvõtuaktiga sisestatud museaalidel on see väli eeltäidetud.	Dokumendiregister tegevuste lõikes, aastaaruane kogude seisust, aastaaruane tegevuste lõikes, kogude aruanne, kohakataloogi aruanne, tulmeraamat, kataloog tulmeandmete ja asukohtadega.	ei	ei
12	<u>Tulmelegend</u>	Väbatekstiväli. Kuvatatakse vastuvõtuaktil kirjutatud üldtekst kõigi tulmunud museaalide ehk tulme kohta, ei ole hiljem muudetav. <u>Retrospektiivsel sisestusel</u> seda üldjuhul ei täideta.	Objekti komplekspäring. Dokumentide otsingus "tekst".	ei	ei

Joonis 3. Esmane üldinfo ja tulmelegend andmevälja info kirjeldusväljade tabelis (Allikas: Ivask jt, 2011: 28)

Otsing

Nimetus	Kirjeldus							Olemus	<input type="text"/> ab..		
Number	ACR	TRT	TRS	TRJ	TRL	KT	KS	KJ	KL	Muuseum	<input type="text"/>
Numbriosa	Lisakirjeldus										
Aeg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Koht	<input type="text"/>	Teema	<input type="text"/> ab..
Isik	Roll							<input type="text"/>			
Pildiga museaalid	☐							Kirjeldusega museaalid	☐		
<input type="button" value="Otsi"/>	<input type="button" value="Tühista"/>	Lihtotsing «									

Joonis 4. Otsingu väljad Eesti Muuseumide Veebivärava otsingu vaheleht (Allikas: Eesti Muuseumide Veebivärava kodulehekül, <http://muis.ee/search>, 2016)

Vaadeldes valimisse kuulunud museaalide sisestamise infosüsteemi MuIS kande alust, siis enim museaale oli sisestatud retrospektiivselt, 41 objekti ehk 48% ning väikseim osa oli kantud üle KVISist, 4 objekti ehk 5% loendusest (vt Tabel 4).

Tabel 4. Alus museaali infosüsteemi MuIS kandmisel

MuISi kande alus	Museaalide arv
Retrospektiivselt sisestatud	41
Ülekantud KVISist	4
Vastuvõtuakt vormistatud MuISis	40
Kokku	85

Selgus, et Pärnu Muuseumi andmesisestus olid toimunud vastavalt etteantud nõuetele ja juhistele ning lähtuvalt objekti tulmumise ajahetkele.

4.2. Pärnu Muuseumi poolt eesmärgist lähtuv museaali kohustuslike kirjeldusväljade täitmine kirjeldustasanditel MuISis

Tulenevalt MuIS kirjeldusjuhendist, kus igale kirjeldustasandile vastab kohustuslik arv kirjeldusvälju jagunes Pärnu Muuseumi vaadeldavate museaalide arv tasanditel järgmiselt: esmane arvelevõttuga museaale oli kokku 62 objekti ehk 73% uuritavatest ning teaduslik inventeerimise/kirjeldamise I etapi tasandi museaale oli kokku 23 objekti ehk 27% loendusest (vt Tabel 5). Teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi tasandil võeti arvesse olulisemad andmed, nn roheline tasand, mis muudab museaalid otsitavaks ja kättesaadavaks.

Tabel 5. Kirjeldustasandil vaadeldud museaalide protsent museaalide loendusest

Museaali kirjeldustasand	Vaadeldud museaalide protsent loendusest
Esmane arvelevõtt	73%
Teaduslik inventeerimine	27%
Kokku	100%

Kogude võrdluses oli kohustuslike kirjeldusväljade täitmisel kirjeldustasandil museaalide jagunemine erinev (vt Tabel 6). Arhiivkogu, fotokogu ja numismaatikakogu kõik uuritavad museaalid olid kirjeldatud esmase arvelevõttuga, mis tagas eesmärgi - kogudest statistilise ülevaate saamise. Ajalookogu valim jagunes tasandite lõikes võrdselt.

Tabel 6. Kirjeldustasandil vaadeldud museaalide arv kogude loendusest

Kirjeldus tasand	Kogu nimetus									
	Ajalookogu	Arheoloogiakogu	Arhiivkogu	Arhiivraamatukogu	Etnograafiakogu	Fotokogu	Kaardikogu	Kunstikogu	Numismaatikakogu	Kokku
Esmane arvelevõtt	5	9	10	7	4	10	8	4	5	62
Teaduslik inventeerimine	5	1	0	3	6	0	2	6	0	23
Kokku	10	10	10	10	10	10	10	10	5	85

Teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi tasand, ainult nende andmeväljade võrdluses/vaatluses, mis tagavad elektroonilise kataloogi tekkimise, oli täidetud Pärnu Muuseumi 23 vaadeldud objektil. Analüüsist selgus, et enim olid teadusliku inventeerimise tasandi/kirjeldamise I etapi väljad täidetud etnograafiakogus ja kunstikogus, mõlemal kogul oli 6 objekti ehk 60% loendusest.

Museaali kirjeldamise esimesest eesmärgist lähtuvalt: kogudest statistilise ülevaate saamiseks, analüüsisin kirjeldusväljade täitmist kohustuslike kirjeldusandmetega. Kohustuslik oli täita kirjeldusandmetest: muuseumi kogu; museaali number; (museaali) nimetus; kogusse registreerimise aeg; alaline/püsiasiukoht ja objekti olemus. Analüüsi tulemuseks oli, et tasandil vaadeldud 62-st museaalist oli täidetud kohustuslik kirjeldusväli „Objekti olemus“ 45-l museaalil ehk 73% loendusest (vt Tabel 7). Vastuvõtuakti vormistamisega infosüsteemi MuIS sisestatud objekte, millel väli „Objekti olemus“ täitmata oli 17-st objektist 12. Lähtudes juhendist, ei ole võimalik kogudest täit statistilist ülevaadet saada. Teised kohustuslikud kirjeldusandmed olid kantud väljadele.

Tabel 7. Museaalide arv esmase arvelevõtu tasandi kohustuslike väljade täitmisel

	Välja nimetus					
	Museaali nr	Muuseumi kogu	Alaline/püsiasiukoht	Nimetus	Kogusse registreerimise aeg	Objekti olemus
Väljal kirjeldatud museaalide arv	62	62	62	62	62	45
Väljal kirjeldamata museaalide arv	0	0	0	0	0	17
Kokku	62	62	62	62	62	62

Väike vastuolu ilmnes uurimise aluseks oleva juhise nõude, välja „Objekti olemus“ kohustuslik täitmine ja Muuseumide Infosüsteemi MuIS kasutamisega. Nimelt saab MuISi kasutada ja seal museaale/objekte sisestada 2008. aastast, mil väli „Objekti olemus“ ei olnud

veel kohustuslik. Alles 2011. aastal, mil tuli kasutusele museaalide kirjeldamise juhend, sai kohustuslikuks välja täitmine. Samamoodi ei olnud infosüsteemis KVIS „Objekti olemust“ sees, mis tähendab, et uude infosüsteemi MuIS ei olnud võimalik antud andmevälja sisu automaatselt kanda. Kui ei ole lisa korrekture ja täiendusi muuseumitöötajate või sisestajate poolt tehtud, on andmed lisamata ja väli täitmata.

Veel üks asjaolu, mis analüüsi käigus selgus, soovides MuIS infosüsteemi töökeskkonnas teostada administratiivseid aruandeid, näiteks „Kohakataloogi aruannet“ ei kuvata „Nimetus“ välja kõrval välja „Objekti olemust“. See oluline nüanss võib olla andmevälja täitmata jätmise põhjuseks (vt Lisa 11).

Järgnevalt olid võrdluse all erinevate kogude tasandid ja tasanditel täidetud kohustuslikud andmeväljad (vt Lisa 12). Võrdleva analüüsi tulemusena selgus, et ajalookogu ja etnograafiakogu esmase arvelevõtutasandi objektidel olid täidetud kõik kohustuslikud andmeväljad. Vastavalt siis esmase arvelevõtuga objekte: ajalookogu 5-st 5 ja etnograafiakogu 4-st 4 objekti. Nii arheoloogia-, arhiiv-, foto-, kaardi-, kunsti-, numismaatika- ja arhiivraamatukogul olid täidetud andmeväljad: museaali number; muuseumikogu; alaline/püsiasukoht; nimetus; kogusse registreerimiseaeg. Osaliselt oli täitmata väli „Objekti olemus“, mille põhjused võisid peituda varasemal väljal toodul: kas objekti automaatsel üle kantud KVISist või kohustuslikust nõudest varasem sisestus MuISi.

Toetudes museaali kirjelduse juhisele sain tulemuse kokkuvõtta järgmiselt: vaadeldud objektide analüüsist selgus, et jättes välja eesmärgist andmevälja „Objekti olemus“ täitmise, oli Pärnu Muuseumil esimene eesmärk: kogudest statistilise ülevaate saamine, täidetud 100%. Kui arvestada täisnõuetega, mis vastaks 100% MuIS nõudele antud tasandil, siis vaid 27% museaalidest oli eesmärk täidetud vastvalt nõuetele.

Museaali kirjeldamise teisest eesmärgist tulenevalt analüüsisin kirjeldusväljade täitmist kohustuslike kirjeldusandmetega. Teise eesmärgi - kogudest sisulise ülevaate saamine elektroonilise kataloogi tekkimiseks - täitmiseks peavad olema täidetud väljad: muuseumi kogu; museaali number; (museaali) nimetus; kogusse registreerimise aeg; alaline/püsiasukoht ja objekti olemus; sündmus. Väljal „Sündmus“ tuleb täita „Sündmuse liik“, kuhu sisestada

konkreetsed sündmused: osalejad ehk isikud/asutused/organisatsioonid; toimumisaeg; toimumiskoht ehk geograafilised asukohad/kihelkonnad.

Teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi tasandil analüüsitud 23-st objektist, (Märkusena: Pärnu Muuseumi vaadeldavate museaalide arv teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi tasandil oli kokku 23 objekti, sest just nii paljudel objektidel olid täidetud olulised andmeväljad, ilma milleta süsteem ei „luba panna“ objektile IDd), ei olnud ühelgi täidetud kohustuslikud kirjeldusväljad andmetega täies mahus (vt Tabel 8). Nii nagu esmase arvelevõtu tasandil ehk esimese eesmärgi täitmise korral oli ka teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi ehk teise eesmärgi täimisel väli „Objekti olemus“ täimata 3-l objektil ehk 13% loendusest. Ilmselgelt saab siingi välja tuua samad täimata jätmise asjaolud, mis esimesel tasandil: objekti automaatne üle toomine KVISist või nõudest varasem sisestus MuISi. Sündmuse väli oli täidetud 20-l objektil, see tähendab 87% analüüsitud museaalidest. Sündmuse väljaga seotud konkreetsetest väljadest oli museaalidel puudu sisestus väljale „Osalejad“ ja seda koguni 22-l objektil ehk täimata oli väli 96% vaadeldud objektidest.

Tabel 8. Museaalide arv teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi tasandi kohustuslike väljade täitmisel elektroonilise kataloogi tekkimiseks

	Välja nimetus									
	Museaali nr	Muuseumi kogu	Alaline/püsiasiukoht	Nimetus	Kogusse registreerimise aeg	Objekti olemus	Sündmuse liik	Toimumisaeg	Toimumiskoht	Osalejad
Väljal kirjeldatud museaalide arv	23	23	23	23	23	20	20	17	11	1
Väljal kirjeldamata museaalide arv	0	0	0	0	0	3	3	6	12	22
Kokku	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23

Teisest eesmärgist, kogudest lisaks statistilisele ka sisulise ülevaate saamisest sõltuvalt, oli tulemuseks, et andmetega täitmata andmeväljad ei võimalda teostada erinevaid museaalide otsinguid, kuna MuISi ei teki museaalidest ühtseid elektroonilisi katalooge. Vastavale väljale sisestamata jäetud andmetest ei teki näiteks isikute ja asutuste/organisatsioonide kataloog; temaatiline kataloog; kronoloogiline kataloog; geograafiliste asukohtade kataloog või valmistamisviiside kataloog (vt Tabel 9).

Tabel 9. Andmevälja täitmisel tekkiv ühtne kataloog

Andmevälja nimetus	Kataloogi nimetus
Sündmuse liik	Temaatiline kataloog; valmistamisviiside kataloog
Toimumisaeg	Kronoloogiline kataloog
Toimumiskoht	Geograafiliste asukohtade kataloog
Osalejad	Isikute ja asutuste/organisatsioonide kataloog

Analüüsid kogude kirjeldusväljade täimist kohustuslike andmetega (vt Lisa 12), siis teadusliku inventeerimise/kirjeldamise I etapi tasandil, selgus, et vaadeldud kogude objektidest ei olnud kohustuslik nõue täidetud mitte ühelgi kogul. Otsinguks vajalike andmeväljade täitmise asemel oli museaaliga seotud kontekst kantud andmeväljale tulmelegend ja esmase üldinfo. Kõige parem tulemus oli etnograafiakogul, kus analüüsitud tasandil olid andmetega täidetud 80% väljadest ehk väljad: museaali number; muuseumikogu; alaline/püasiasukoht; nimetus; kogusse registreerimiseaeg; objekti olemus; sündmus ja toimumiseaeg olid nõuete kohaselt täidetud. Väljale „Osalejad“ ei olnud andmeid kantud etnograafiakogus kordagi. Kõige madalam kohustuslike väljade andmetega täimine oli arheoloogiakogul ehk 50% loendusest.

4.3 Pärnu Muuseumi poolt sisestatud museaali andmeväljade sisu MuISis

Andmeväljade täitmise hindamiseks teostas sisuanalüüsi kahele andmeväljale: „Nimetus“ ja „Sündmuse kommentaar“. Analüüsisin andmeväljade täimist vastavalt juhendis leiduvale sisestatava info lühikirjeldusele ja täitmise juhiste.

Andmevälja „Nimetus“ tämist analüüsisin kogude kaupa tulenevalt juhendist. Vaatluse all olid kõik 85 objekti (vt Lisa 13). Ajalookogu andmesisestus lähtus juhendist, kuid leidis sisestus (museaal tähisega ID-6: *Öllekast, H.P; A Lindberg*), millest arusaamiseks oleks vaja lisatäpsustust. Lisaks häiris kohati õigekirja kasutus (museaal tähisega ID-2: *Medal, tartu eesti põllumeeste selts*). Etnograafiakogu objektide andmevälja sisestused olid täidetud vastavalt juhendile (näiteks museaal tähisega ID-14: *Piimalähker*). Arhiivraamatukogu sisetustel oli väljale kantud andmekandja tüüp või olemus, kuid juhend seda ette ei näe ehk museaalidel dokumendid, raamatud jms kirjutatakse väljale pealkiri (näiteks museaal tähisega ID-24: *Raamat. Eesti laevade register. 1929.a.*). Analüüsid eesmärgipärast kirjeldust tasanditel selgus, et MuIS infosüsteemi töökeskkonnas administratiivseid aruandeid teostades, näiteks „Kohakataloogi aruanne“ ei kuvata „Nimetus“ välja kõrval välja „Objekti olemust“. Arhiivraamatukogu andmekandjate tüübid osutusid olulisteks ning ilmselt oli see ka üks põhjus, miks kantakse olemus „Nimetus“ väljale. Leidis sisestus (museaal tähisega ID-28: *Raamat, 2003. a.*), kus väljale oli kantud vaid „Raamat, 2003.a.“, uurides vastuvõtuakti leidis seal info, et tegemist on Pärnu lühiajalooaga. Seega oleks võimalus andmeväljal sisestust täpsustada. Kunstikogu museaalide sisestused andmeväljale andsid tulemuseks, et sisestusel ei ole lähtunud juhise. Väli sisaldas valmistamise dateeringut (museaal tähisega ID-31: *Graafika, värviline. The Fair Penitent. Laetitia in penitence finds relief et protection from her Parents. 1789.a.*) ja sisestatud olid väljale jutumärgid, mida juhendi kohaselt palutakse mitte kasutada (museaal tähisega ID-38: *Maal, Pusa "3"*). Arhiivkogu väli „Nimetus“ sisaldas samuti olemust. Olemuse sisestuse eeldatava põhjuse paralleel võib tuleneda sarnaselt arhiivraamatukogu objektide olemuse sisetamisega „Nimetus“ andmeväljale ehk aruandluse vajadusest olenevalt. Ühe objekti puhul (museaal tähisega ID-41: *Tunnistus*) leidis andmesisestus, kus peale olemuse ei olnud kantud väljale rohkem informatsiooni ehkki esmase üldinfo alusel oleks seda võimalus teha. Fotokogu andmevälja sisetusi analüüsid hakkas silma, et peale olemuse olemasolu „Nimetus“ väljal oli sisetatud objektile olevaid detaile, mida saaks edukalt sisestada sündmuse kommentaari alla (museaal tähisega ID-53: *Foto, Pärnu piirkonna "Lembitu" kolhoosi eesrindlik kanatalitaja Maimu Talur, 1960 a.*; museaal tähisega ID-55: *Foto - Pärnu parimad naturalistid seisavad reas lillelise tapeediga seinä foonil*). Numismaatikakogu puhul oli kantud dateering „Nimetus“ väljale (museaal tähisega ID-63: *Hollandi Vabariigi Gelderni linna taaler, 1652.a.*) ja väli „Dateering“ jäetud täitmata. Selle põhjuseks võib olla asjaolu, et dateeringu järgi ei ole võimalik Eesti

Muuseumide Veebivärvas otsingut teostada, küll aga on dateering sisetamisel veebivärvas nähtav. Sarnaselt numismaatikakogule oli ka kaardikogu andmesisestusel väljale sisestatud dateering/aastaarv. Arheoloogiakogu sisestused vastasid juhendile (näiteks museaal tähisega ID-76: *Kirvepea*).

Välja „Nimetus“ sisuanalüüsi tulemuse tähelepanekud kajastuvad kokkuvõtvalt tabelis (vt Tabel 10). Museaali eesmärgist lähtuv kirjeldus statistilise- ja sisulise ülevaate saamiseks oli andmeväljal „Nimetus“ täidetud. Kuigi leidus ebakõlasid ei taksita need registrite ja kogude tekkimist või teostamast museaalide otsinguid.

Tabel 10. Andmesisestuse tähelepanekud väljale „Nimetus“ kogude lõikes

Kogu nimetus (tähis)	Tähelepanekud
Ajalookogu (Aj)	Õigekiri: suured-väikesed algustähed
Etnograafiakogu (E)	Väli täidetud vastavalt juhendile
Arhiiвраamatukogu (ArR)	Väljale sisestatud andmekandja tüüp ehk olemus (ajaleht, raamat, trükis jne)
Kunstikogu (K)	Väljale sisestatud: dateering, jutumärgid, tehnika, olemus (graafika, maal jne)
Arhiivkogu (Ar)	Väljale sisestatud andmekandja tüüp ehk olemus (tunnistus, trükis, dokument jne)
Fotokogu (F)	Väljale sisestatud olemus (foto), pealkirjad sisaldavad sündmuse ja objekti kommentaare, dateeringut
Numismaatikakogu (N)	Dateering sisetatud väljale
Kaardikogu (Kaa)	Dateering sisetatud väljale
Arheoloogiakogu (A)	Väli täidetud vastavalt juhendile

Huvitav asjaolu ilmnis analüüsi tegemisel, et mündikogu leiud olid sisestatud numismaatika- ja ka arheoloogiakogu alla. Seega, kui väljakaevamise leiu tulemuseks oli mündikogu või mündi leid (museaal tähisega ID-83: *Mündi katke*; ID-85: *Bütsantsi münt*), kas sel juhul oli tegemist arheoloogilisse kogusse kuuluva leiuga või numismaatikakogu objektiga. Antud uurimistöös ei ole otseselt eesmärk sellele vastata, kuid tähelepanekuna muuseumile on see oluline välja tuua.

Andmevälja „Sündmuse kommentaar“ sisuanalüüs teostati kõikidele objektidele, mille mainitud väli oli täidetud. Kokku oli objekte 17. Täiendavalt on kirjas andmevälja „Sündmus“ seosed teiste andmetüübi elementidega, mis osutusid vajalikuks võrdluse loomise seisukohast. Samuti on andmevälja võrdlusena sisse toodud välja „Kirjeldus“ täitmine. Välja „Sündmuse kommentaar“ tuli juhendist tulenevalt täita juhul, kui sündmuse liigi alt ei leita sobivat terminit ning väljale kantud andmed peaksid täpsustama museaaliga seotud tegevust. Sündmuse kommentaaril välja täitmine oli kohustuslik kahe sündmuse liigi korral: 1) kasutamine/klassifitseerimine (2013. aastast on MuISis kasutusel liigi termin „Temaatiline klassifikatsioon“) ja 2) valmistamine/tekkimine. Viimase puhul valitakse sündmuse liik sõnastikust „Tegevused ja nähtused“. Vaatluse all olid mõlemad sündmuse kommentaari väljad.

Objektid, ID-1 (*Pärnu 1923. aasta laulupeo koorijuhi märk*), oli täidetud sündmuse liik „Temaatiline klassifikatsioon“ kommentaari lahter nii dateeringu, mida kajastas juba andmetüübielement „Toimumisaeg“, kui ka „Sündmuse liik“ osas. Samuti oli toimumiskoht väljale kantud. Sama liigi all väli, „Kommentaar objektile“, andis taas infot toimumisaja ja toimumiskoha kohta. Museaal, ID-2 (*Jurjevi (Tartu) Eesti Põllumeeste Seltsi medal, ümmargune. Pronks*), temaatilise klassifikatsiooni liigi alla sisestatud sündmuse kommentaar sisaldas lisaks seltsi täisnimele infot materjali kohta. Toimumiskoht oli jäetud täpsustamata kuigi selleks vajalik teave oli olemas. Esmane üldinfo oli kantud täies mahus sama liigi „Kommentaar objektile“ väljale, kuigi lugedes teksti oli tegemist pigem objektile nähtu ümberkirjutamisega. Objekt, ID-3 (*Saksa usu-uuendaja Martin Lutheri mälestusmedal*), „Sündmuse kommentaar“ väli oli täidetud sündmuse liigi „Temaatiline klassifikatsioon“ all, liigi „Valmistamine“ kommentaar väli oli täitmata. Lugedes sisestust asus see osaliselt valel väljal, kuna kommentaaris kirjeldati valmistamisega seonduvat. Objektile sisestatud kommentaar vastas esmasele üldinfole ning sisaldas museaali kahjustusi. Museaalil, ID-11 olid täidetud sündmuse kommentaar lahterid liikide „Valmistamine“ ja „Temaatiline klassifikatsioon“ all, täidetud väljad vastavasid juhendile. ID-14 objektile oli täidetud kommentaari väli liigi „Valmistamine“ all ja vastas juhendile. Järgmisena vaadeldud objektile, ID-19, sisaldas liigi väli „Valmistamine“ all olev kommentaar vastuvõtu tulmelegendi, mis täpsustas objektiga seotud tegevust. (*Tekid annetas Pärnu Muuseumile Christi Kütt: Minuni*

jõudsid tekid Aita Leemeti kaudu, kes on käinud täiendkoolitusel TÜ VKA-s. Kuigi pole täpsemalt teada tegijat ja kohta, võib arvata, et selleks on Lääne-Eesti piirkond, kus selletaolisi tekke kaasavaraks ehk pulmadeks kooti). Võib arvata, et originaali valmistamisel puudus seos Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiaga, siis teksti kandmisel väljale puudus mõte. Esmane üldinfo sisaldas väga detailselt objekti kirjeleldust (*Pindpõimes, kahelaidne, punase põhjaga, geomeetriselised motiivid, kaheksakannad. Teki üks ots on palistatud pununud vööga*), mida oleks võinud valmistamise alla, väljale „Kommentaari objektile“, lisada. Objekt, ID-20, kus sündmuse liigiks - riietumine ja lisandid - , oli kommentaari väljale kantud informatsioon eseme leiu kohta (*Ese leitud Reiu külalt, Vana-Valga maantee äärest, ülesküntud põllumaalt*). Juhend annab võimaluse täpsustada kirjeldusega museaaliga seotud tegevust, siis liigi ja kommentaari vahel oli ebakõla. Sama objekti kohta kirja pandud kommentaar liigi – valmistamine - all, andis teavet sõrmusetüübist, mis sobis sündmuse liigi „valmistamine“ alla. Võrreldes juhendis välja toodud soovitusliku andmevälja täitmise vajadusega, juhul kui ei leita sündmuse alt õiget terminit, siis objektile, ID-31, oli sisestatud andmevälja sündmuse liigi väljale „Valmistamine“ õigustatult info graveerija ja maalija kohta. Väljale „Sündmuse kommentaar“ liigi temaatilise klassifikatsiooni - isiklik ja pereelu - alla oli sisestatud infot liigselt (vt Lisa 14 ja Lisa 15). Üks ja seesama tekst oli kopeeritud esmase üldinfo alt ning toodud täies mahus väljadele „Sündmuse kommentaar“ ja kirjeldus kirjeldustüübi elemendi väljale „Sisu kirjeldus“. „Kirjeldus“ väljale tuleks sisetada juhendist tulenevalt vaid tekstiline info, mida ei saa või ei ole otstarbekas teistel olemasolevatel andmeväljadel lahti kirjutada. Analoogne segadus väljade sisestamises oli objekti, ID-32, puhul (vt Lisa 16 ja Lisa 17), kus kõikide „Sündmus“ väljade täitmine jäi arusaamatuks, tekst oli sisestatud mittemõistetavalt. Sündmuse liike oli lisatud peale „Valmistamine“ veel neli, millest kaks „Temaatilise klassifikatsiooni“ liiki olid identsed (*piibel*). Sündmuse liiki „Temaatilise klassifikatsioon“ iseloomustama valitud märksõnadest oleks võinud valida ühe ning kirjutada kokku ühe koondsündmuse. „Sündmuse kommentaar“ väljad olid täidetud nii valmistamise (*tundmatu autor*), kui ka temaatika all (*sündmus – piibel; kommentaar – väikelaste tapmine Betlemmas*). Sisestusandmete täitja poolt välja valitud temaatiline liik: maastikuarhitektuur koos „Kommentaari objektile“ kirjega (*linn tornide ja kõrgete hoonetega, viadukt kandvate ümarkaartega*) osutus samuti ebaselgeks. Antud objekti puhul oli täidetud ära väli „Kirjeldus“, tekst „Sisu kirjeldus“ kirjeldustüübil vastas täpselt välja „Esmase üldinfo“ tekstile. Museaali, ID-33, sisestusi

lugedes hakkas taas silma „Esmane üldinfo“ andmevälja dubleeriv jaotamine nii „Sündmus“, kui ka „Kirjeldus“ all olevatele kirjeldustüübi väljadele. „Sündmuse liik“ alajaotus jagunes kolmeks: valmistamine, kus kommentaari lahtris autorid kirjas ja kaks teema klassifikatsiooni (*naisteriietus, taimed*). Aluseks olev juhend viitab korrektselt, et kui valitakse välja tegevuse kirjeldus „Sündmuse liik“ alt, siis kirjeldatakse selle tegevusega seotud andmeid. Seega antud museaali puhul jäi seoseks „Temaatilise klassifikatsiooni“ sisetatud liigi - naisteriietus - alla lisatud „Sündmuse kommentaar“ (*neiu aknal*). „Kommentaari objektile“ väli oli täidetud mõlema valitud teema all. Selgusetuks jäi objekti ID-34 andmeväljade täitmisel lisatud tekst väljadele „Sündmuse liik“ „Temaatilise klassifikatsioon“ lahtritesse (*riik ja ühiskond; kalandus ja kalastus*), liigi „Valmistamine“ väli koos „Sündmuse kommentaariga“ lähtus juhendist. Väljale „Kirjeldus“ kirjeldustüübile „Sisu kirjeldus“ oli lisatud „Esmane üldinfo“ täistekst. Objekt ID-35 sisestus oli stiililt sarnane eelmisega ehk „Valmistamine“ väli koos „Sündmuse kommentaariga“ oli sõltuvalt juhendist aga väljadele liigi „Temaatilise klassifikatsioon“ mõlemad sisestused (*riik ja ühiskond; taluhooned*) mittemõistetavad, „Sündmuse kommentaar“ puudus mõlemal temaatikal. Samuti kordus esmase üldinfo andmevälja kopeerimine „Kirjeldus“ väljadele. Objektile, ID-36, oli lisatud sündmuse liigi alla kahel korral väli „Valmistamine“, millest esimesel oli täidetud „Sündmuse kommentaar“ ja „Kommentaari objektile“ andmeväli ning teisel korral oli liigile lisatud dateering „Toimumisaeg“. Mõlemal kommentaari väljal oli tekst, mille sisuline külg jättis soovida (Sündmuse kommentaar: *Esko Lepp sai sõjas käest haavata, kuid maalits edasi, oli väga produktiivne kunstnik. Sündinud 1906-1977, oli suhteliselt kuulus; Kommentaar objektile: hea näide nõukogude ajastu sellest perioodist*). Museaali, ID-40, andmeväljade sisestus vastas juhendile. Puudus liigne teksti kopeerimine esmase üldinfo väljalt. Lisatud sündmuse liigid nii „Valmistamine“ kui „Temaatiline klassifikatsioon - kunstžanrid“. Kommentaar sündmusele oli detailne, ainuke mis dubleerimisele tuli oli autori nimi, see oli kantud nii sündmuse liigi „Valmistamine“ väljale „Osalejad“ ja veelkord lisatud „Sündmuse kommentaar“ väljale. Museaalidel, ID-51 – ID-55, oli lisatud sündmuse liigi „Valmistamine“ alla „Toimumisaeg“ ja „Osalejad“ väljadele korrektselt dateering ning autor. „Sündmuse kommentaar“ väli liigi all oli täitmata. Objektile, ID-60, lisatud sündmuse liik „Valmistamine“ ja liigi väljad „Toimumisaeg“, „Osalejad“ täidetud laitmatult ning tulemuseks oli isikute ja kronoloogiline kataloog. Väljale, valmistamise liigi all, „Sündmuse kommentaar“ lisatud täpsustavalt valmistamist puudutav info. ID-66 objekti sisestused olid

kantud andmeväljade sündmuse liigi „Valmistamine“ ja „Temaatiline klassifikatsioon“ lahtritesse. Liigi valmistamine „Sündmuse kommentaar“ sisaldas autorit, mis oleks võinud olla kirjutatud väljale „Osalejad“ (*Originaal, saksa keeles ,tehtud vannutatud rüütelkonna maamõõtja C.L. Braesch poolt*), dateering oli samuti teada aga väljale „Toimumisaeg“ sisestamata. Valitud temaatika – ehitusjoonestamine - selle all olev „Sündmuse kommentaar“ sisaldas, peale ühe lause, juba valmistamise liigi alla lisatud kommentaari sündmusele [*Charte von einen Theil der Tabune (Raeküla all olev mereäärse karjamaa kaart). Originaal, saksa keeles, tehtud vannutatud rüütelkonna maamõõtja C.L. Braesch poolt*]. Seega oli kantud esmase üldinfo teksti dubleerivalt kommentaar andmeväljadele. Viimasena oli vaatluse/võrdluse/analüüsi all objekti, ID-67, sündmuse liigi „Valmistamine“ ja „Temaatiline klassifikatsioon - kartograafia“ andmeväljad. Valmistamise liigi alla oli sisestatud „Toimumisaeg“, „Sündmuse kommentaar“ ja „Kommentaar objektile“. Sündmuse kommentaari väli sisaldas koostajat (*Koostatud maamõõtja C. Ruhsi poolt*), mis oleks võinud olla „Osalejad“ väljal. Teiste andmeväljade sisestused olid korrektsed ja juhendist lähtuvad. Välja „Kirjeldus“ kirjeldustüüp „Tekstid objektile“ täpsustas ja täiendas objekti.

Välja „Sündmuse kommentaar“ sisuanalüüsi tulemuse tähelepanekud sündmuse liigi temaatiline klassifikatsioon ja valmistamine/tekkimine kajastuvad kokkuvõtvalt tabelis (vt Tabel 11).

Tabel 11. Andmesisestuse tähelepanekud „Sündmuse kommentaar“ väljale

Tähelepanekud
Andmeväljade dubleeriv täitmine
Valitud ebaõige sisestusväli
Liigne tekst andmeväljal
„Sündmuse liigi“ valik ebatäpne, puudus täpsustav/selgitav info sündmuse kommentaar väljal

Museaali eesmärgist tulenev kirjeldus statistilise- ja sisulise ülevaate saamiseks oli andmeväljal „Sündmuse kommentaar“ osaliselt täidetud. Ühtsete kataloogide tekkimine MuISi oli osalt tagatud. Kuigi võivad kohati eksitavaks kujuneda seoste leidmised museaali enda ja infosüsteemis kirjapandu vahel.

Tabel 12. Eesti Muuseumide Veebiväras nähtavate ja otsitavate andmeväljade tähelepanekud koos eesmärgi täitmisega

Välja nimetus	Nähtav veebi-väras	Otsitav veebi-väras	Tähelepanekud	Eesmärk
Museaali number	jah	jah	Üheksast väljast koosnev numbrimask täidetud nõuetekohaselt	Täidetud
Muuseumi kogu	jah	jah	Muuseumikogude valikud korrektsed	Täidetud
Nimetus	jah	jah	Andmeväli sisaldas liigset infot (näiteks: dateering, olemus). Tulemuseks infomüra	Täitmata
Objekti olemus	jah	jah	Sõnastikust valitud õiged terminid	Täidetud
Sündmuse liik	jah	jah	Liigi „Valmistamine“ valik täpne, teema liigi valikutel ebakõlad. Tulemus kasutajatele raskesti kättesaadav	Täitmata
Toimumisaeg	jah	jah	Info olemasolu korral enamjaolt dateering sisestatud väljale. Tervik kataloogi ei teki	Täitmata
Toimumiskoht	jah	jah	Info olemasolul andmeväljale toimimiskoht märgitud. Tervik kataloogi ei teki	Täitmata
Sündmuse kommentaar	jah	jah	Museaaliga seotud tegevuse täpsustamine andmeväljal kohati ebaselge. Tulemuseks infomüra	Täitmata
Osalejad	jah	jah	Andmevälja täimisel sisestatud väljale objekti autor	Täidetud

Toetudes „Museaali kirjeldamise juhendile“ toon kokkuvõtlikult analüüsi tulemusena välja vaatluse all olnud objektide kohta tähelepanekud andmeväljadest (vt Tabel 12), mis on

nähtavad ja otsitavad Eesti Muuseumide Veebivärvavas ning vajalikud museaali kirjeldamise eesmärkide saavutamiseks.

Huvitava fakt ilmnes seoses väljaga „Kommentaari objektile“. Nimelt annab juhend ette, et nimetatud väli ei ole nähtav Eesti Muuseumide Veebivärvavas. Teostades objekti otsingut, siis tulemusena kuvatakse objekti kommentaari andmeväljale sisestatud tekst täies ulatuses vastavalt sisestusele sündmuse liigi all (vt Lisa 16 ja Lisa 17).

Kokkuvõte

Analüüsi tulemusena oli kõikidel vaatluse all olnud Pärnu Muuseumi poolt MuISi sisestatud museaalidel täidetud esimene eesmärk ehk sisestuse tulemusena tekkinud kogudest loetelud ning statistika saamise võimalus. Kuigi väli „Objekti olemus“ oli osaliselt täidetud, kahel vaadeldud tasandi 65-l objektile ehk 76% loendusest, ei saa seda tulemuses arvesse võtta. Põhjused peituvad varasemates võimalustes ja nõuetes, mis on välja toodud ka uurimustöös. Teise eesmärgi tulemus, ühtsete kataloogide tekkimine MuISi, jääb valimikku valitud museaalide analüüsi alusel tagamata.

Pärnu Muuseum oli lähtunud väljale „Nimetuse“ sisestamisel osaliselt kirjeldamise juhendist. Kuigi leidis puudujääke, ei takista see registrite ega kogude tekkimist või museaalide otsingute teostamist. Vormi „Sündmus“ all olevate andmeväljade täitmise vajadus sõltus muuseumi enda vajadusest. Analüüsitud välja „Sündmuse kommentaar“ sisestused tagavad osaliselt eesmärgist lähtuva tulemuse, kuid resultaat ei pruugi kasutaja ootustele vastata ega võimaldada tervik kataloogi tekkimist.

5. JÄRELDUSED

Järeldus esitatud hüpoteesile:

Pärnu Muuseum on kasutanud kahest eesmärgist - kogudest statistilise ülevaate saamine ja kogudest sisulise ülevaate saamine - lähtuvat museaalide kirjeldamist Muuseumide Infosüsteemi, leidis osaliselt tõestust. Muuseum oli kasutanud juhendit eesmärgipäraselt kogudest statistilise ülevaate saamiseks. Eesmärk, kogudest sisulise ülevaate saamiseks jäi kohustuslike andmeväljade mittetäitmise läbi saavutamata.

Hüpoteesile vastuse saamiseks teostatud sisuanalüüsi tulemustest olenevalt võib järeldada:

- Infosüsteemi kirjeldusandmete sisestajate hulk ei taga soovitud tulemust. Kvaliteetsete andmete produtseerimine nõuab aega ja mõtlemist. Andmehulk *versus* kvaliteetne andmehulk.
- Sisestuseks mõeldud andmevälju ja andmevälju vabateksti sisestamiseks andmebaasis on liiga palju, ei osata orienteeruda ega teata mida, kus ja millise sisuga täita. Tulemuseks on täitmata andmeväljad või liigselt sisestatud tekst.
- Jäetakse läbimõtlemata ja ei osata eesmärgipäraselt juhendit kasutada: mis on see informatsioon, mida lahti kirjutada ja milleks seda teha (teha, et teostada otsinguid). Infosüsteemi varasemalt sisestatud teave jagatakse nii nimetatult lihtsalt laiali. Tekib andmete kordus ja kopeerimine.
- Infosüsteem areneb läbi kasutaja. Aluseks olev juhend peaks infosüsteemi arenguga kaasas käima. Näiteks võiks juhend olla interaktiivne ehk väljale sisestamise info lihtsalt ja kiirelt leitav ning kasutatav.
- Ebakõlad juhendi ja infosüsteemi vahel. Aluseks olev juhend on muutmata, küll aga on Pärnu Muuseumi peavarahoidjalt saadud info kohaselt kokkuleppeliselt muudetud andmevälja sisestamise kriteeriume. Näiteks fotodel võib sisestada „Nimetus“ väljale

aastaarvu ja toimumiskoha, kuid see ei anna õigust täitmata jätta vastavaid andmetüüpe („Dateering“ ja „Toimumiskoht“) välja „Sündmus“ all.

- Lahendamata on infosüsteemi aruandevormid. Teostades MuIS infosüsteemi töökeskkonnas administratiivseid aruandeid (näiteks „Kohakataloogi aruanne“) ei kuvata „Nimetus“ välja kõrval välja „Objekti olemust“. Süsteemis on tehtud kõik nõuetekohaseks täitmiseks aga lahendamata on süsteemis kuvamine. See oluline nüanss võib olla näiteks „Objekti olemus“ välja täitmata jätmise põhjuseks.
- Ebakõla juhendis ja põhimääruses kasutusel oleva terminoloogia vahel ning määruste ja juhendi ja MuIS andmeväljade erinevad nimetused. Juhend ei too kõrvale määruses kasutatavaid termineid. See tekitab liigset segadust. Näiteks kasutatakse määruses terminit „kirjeldamise esimene etapp“ ja MuISis „teaduslik inventeerimine“. Selleks, et kindlustada kvaliteetne andmesisestus, tuleks nimetused ühtlustada ja infosüsteem muuta kasutajat toetavaks.
- Juhend ja juhendis olevad nõuded on hilisemad, kui kanded infosüsteemi. Näiteks saab MuISi kasutada ja seal museaale sisestada 2008. aastast, kui väli „Objekti olemus“ ei olnud veel kohustuslik. Aastal 2011, ehk kolm aastat hiljem, mil tuli kasutusele juhend, sai kohustuslikuks antud välja täitmine. Ka ei olnud infosüsteemis KVIS sees „Objekti olemust“, see tähendab, et infosüsteemi MuIS ei olnud võimalik andmevälja sisu automaatselt kanda. Tulemuseks on vastuolu juhendi ja juhendis oleva nõudega, mis tekitab lisatööd andmesisestajate jaoks.
- Sisestuse tulemusena võib moonduda teave museaali kultuuriväärtuse kohta. Arusaadav peaks olema, mis on see väärtus, miks objekt muuseumis on. Seega tuleks dokumenteerida nii, et iga sisestatud teabe abil oleks hiljem võimalik objekti kultuuriväärtusele õiget hinnangut anda.
- Infosüsteemi andmeväljade hulka tuleks vähendada ja kirjeldustekste koondada. Andmevälju täidetakse kõik võimalikes kohtades, mille tulemusena tekib infomüra väljapoolt kasutajale, samuti on see olukord sisestaja jaoks töömahukas ning tülikas. Koondades kirjeldustekste ja vähendades andmeväljade hulka oleks tagatud kvaliteetse info jagamine.

Mõned näited uurimistöö põhjal, mis aitaksid infosüsteemi andmeväljade hulka vähendada ja kirjeldustekste koondada. Andmevälja „Kommentaar objektile“ vajadus analüüsitava

objektide põhjal oli küsitav, kuna väljale sisestatud info oli lahti kirjutatud ka teistele väljadele või ei osutunud sisu poolest seotuks konkreetse sündmuse juures. Nii andmeväli „Kirjeldus“ tüübid, kui väli „Sündmus“ koos sündmuseliikidega on nähtavad veebiväravas ühest lahtrist. Seetõttu on küsitav kirjeldava tekstilise info sisestamine muuseumi poolt erinevatele andmeväljadele ning tulemuseks infomüra ja kirjeldustekstide dubleerimine. Andmevälja „Kirjeldus“ tüüpide vajaduse põhimõte jäi uurimistöo sisestuste põhjal kohati selgusetuks. Näiteks kirjeldustüübi väli „Dateering“, sündmuse liik „Toimumisaeg“ ja sisestusväli „Dateering“ kannavad endas identset infot. Piisaks, kui dateeringut puudutav info leiaks sisestamist vaid ühele konkreetsele väljale.

Tähelepanekuna veel, et lugedes sisestusi Pärnu Muuseumi tulmeraamatutes ja inventariraamatutes, hakkas silma kaunis keelekasutus, mis oli austav, lugupidav, ilustav, väljendusrohke ning põhjalik. Kirjeldustes kasutati väljendeid, mis nüüdisaja kirjakeeles, MuIS süsteemis olevates tekstilistes andmeväljades, rakendust ei leia.

KOKKUVÕTE

Muuseumid tegelevad nii materiaalse kui immateriaalse pärandi kohta oleva teave süstemaatilise ja korrastatud kogumisega. Lõputöös uurisin läbi museaalide kirjeldamise, kuidas Pärnu Muuseum on tuleviku tarbeks kultuuripärandit talletanud ja kas andmeväljade sisestused MuIS infosüsteemi olid toimunud eesmärgipäraselt.

Uurimistöös esitatud hüpoteesile: Pärnu Muuseum on kasutanud kahest eesmärgist - kogudest statistilise ülevaate saamine ja kogudest sisulise ülevaate saamine - lähtuvat museaalide kirjeldamist Muuseumide Infosüsteemi, otsisin vastuseid läbi püstitatud küsimuste:

- kui suur on I eesmärgi täitmiseks ja II eesmärgi täitmiseks oluliste andmeväljade (I kirjeldusetapp: museaali number; muuseumikogu; alaline/püsiasiukoht; nimetus; kogusse registreerimiseaeg; objekti olemus ja II kirjeldusetapil lisanduvad: sündmus; toimumiseaeg; toimumiskoht ja osalejad) täitmatajätmise esinemissagedus kirjeldustasanditel MuISis Pärnu Muuseumi kogudes?
- millised Pärnu Muuseumi poolt sisestatud museaali kohustuslikud kirjeldusväljad MuISis sisaldavad puudulikku või liigset teavet objekti kohta?

Küsimustele vastuste saamiseks analüüsisin välja valitud Pärnu Muuseumi museaale juhendi „Museaali kirjeldamine MuISis“ (2011) alusel. Üldise hinnangu kohaselt oli kõikidel vaatluse all olnud Pärnu Muuseumi poolt MuISi sisestatud museaalidel täidetud esimene eesmärk. See tähendab, et sisestuse tulemusena tekivad kogudest loetelud ning statistika saamise võimalus. Välja „Objekti olemus“ täitmata jätmise põhjused peituvad varasemates võimalustes, piirangutes ja nõuetes, mis on juba välja toodud uurimustöös. Teine eesmärk, kus sisestuse tulemusena saadakse kogudest sisuline ülevaade, oli tulemuseks, et andmetega täitmata andmeväljad ei võimalda teostada erinevaid museaalide otsinguid, kuna MuISi ei teki museaalidest ühtseid elektroonilisi katalooge.

Selgitamaks, kas objekti andmeväljad sisaldavad puudulikku või ebatäpset infot, teostasin analüüsi valitud kirjeldusväljadele „Nimetus“ ja „Sündmuse kommentaar“. Väljale „Nimetus“ sisestamisel oli Pärnu Muuseum lähtunud osaliselt kirjeldamise juhendist. Kuigi ilmes puudujääke, ei takista need registrite ja kogude tekkimist või museaalide otsingute teostamist. Analüüsitud andmevälja „Sündmuse kommentaar“ sisestused tagavad osaliselt eesmärgist lähtuva tulemuse, kuid resultaat ei võimalda avalikkusele arusaadava teabe tekkimist.

Selgus, et esitatud hüpotees leidis kinnitust vaid osaliselt. Pärnu Muuseum oli rakendanud juhendit eesmärgipäraselt kogudest statistilise ülevaate saamiseks, kuid kogudest sisulise ülevaate saamise eesmärk jäi kohustuslike andmeväljade mittetäitmise tõttu saavutamata.

Uurimistöö eesmärgi saavutamiseks valitud meetod, sisuanalüüs, osutus sobivaks, kuna analüüsi tulemused andsid vastuse esitatud hüpoteesile.

Üheks peamiseks töö nõrkuseks võib olla väike valim. Kuid tulenevalt töö mahust oligi valitud ainult üks muuseum, Pärnu Muuseum, minu huviorbiiti. Sellest olenemata saab uurimistöö põhjal tehtud järeldusi üldistada ka teistele muuseumitele Eestis.

Lõputöö autorina leian, et Muuseumide Infosüsteemi MuIS kirjeldusväljade uurimine läbi süsteemi sisestatud museaali kirjeldusandmete, võiks aidata kaasa andmeväljade hulga vähendamisele. Samuti võiks uurimistöö innustada juhendeid korrigeerima ja muutma vastavalt kehtivatele seadustele ning terminitele. Hinnates kasutajate mitmekülgseid vajadusi, võiksid infosüsteemi sisestajad paremini läbi mõtlema hakata, kuhu-mida-kuidas sisestada, siis oleks sellest abi avaliku kasutaja jaoks. Samuti ei oska kasutaja lugeda vaid märksõnadest kokku museaali konteksti. See vajaks muuseumitöötajatelt pisut mõttemõlgutust, et märksõna juurde saaks lisatud kirjeldav täislause. Loodan, et lõputöö paneb mõtisklema museaali kirjeldusandmete sisestamise ning nende loetavuse ja kasutamise probleemide üle, olles ühtlasi aluseks edasistele uurimistele.

SUMMARY

Entering museum pieces' descriptive information into MuIS (information system for libraries) – an example of the Museum of Pärnu

Museums handle systematic and ordered collection of information about tangible and nontangible legacy. How the Museum of Pärnu has stored the cultural legacy and if the data fields in MuIS (Information System of the Museum) had been entered properly was researched through describing the museum pieces.

The proposed hypothesis – to reach two goals, statistical data and having an overview of collections, the Museum of Pärnu has used MuIS to describe the museum pieces – was researched through the following questions:

- what is the incident of non-fulfillment on descriptive level of I and II mandatory descriptive fields (I level: number of museum piece; museum collection; temporary/permanent location; name; registration time; type of the object; and II level: event; time; place, and participants) in MuIS of the collections in the Museum of Pärnu?
- which mandatory descriptive fields entered by the Museum of Pärnu in MuIS contain defective or excessive information about the object?

To answer these questions mentioned above, an analysis of selected museum pieces was conducted by a guideline “Describing a museum piece in MuIS” (2011). In general, for all museum pieces were entered the first objective, which creates lists and access to statistical information among the collections. The reasons for not filling in field “Type of the object” can be earlier possibilities, limits and requirements. The second objective, where a detailed overview of the collections is the result for entering data, shows that data fields without

entered data does not allow to perform different searches for museum pieces since no unified electronic catalogue will not be created.

In order to find out if data fields contain inadequate information, another analysis was conducted for descriptive fields “Name” and “Comments about the event”. For field “Name”, the Museum of Pärnu used the manual for the description. Although there were some deficits they do not prevent the creation of indexes nor conducting the searches for museum pieces. The entries for field “Comments about the event” partly ensure the goal oriented result, but it does not allow to create publicly understandable information.

The proposed hypothesis was confirmed only partially. The Museum of Pärnu had applied the guideline to reach the statistical data goal, but the goal of having an overview of the collection was not reached due to the fact that no information was entered to mandatory data fields.

The method, content analysis, was appropriate for the thesis because the results answered the proposed hypothesis.

One main weakness of the thesis could be small sample. According to the scope of the thesis, I chose only one museum, the Museum of Pärnu to include into the sample. Still the conclusions can be generalized to other museums in Estonia.

As an author of current thesis I find the research of descriptive fields in MuIS through entered museum piece’s data can contribute in reducing the amount of data fields. Also the thesis can encourage to adjust guidelines and change them according to the current law acts and terms. While assessing users’ various needs, persons who enter the data into information system should think through what kind of data to enter and where it should be entered. Then the benefits from data entering for the public user would be maximized. Also, users does not know how to read the context of a museum piece from keywords. This problem needs some extra work from librarians in order to add full descriptive sentence with a museum piece. Hopefully my thesis makes readers think about the problems of readability and usability of data entering for museum pieces, while being a basis for further research.

KASUTATUD KIRJANDUS

Avalikud andmeväljad. Eesti Muuseumide Veebivärava objektidest. Kultuuriministeeriumi kodulehekülg. Kasutatud 21.04.2016

http://www.kul.ee/sites/kulminn/files/kum_muis_avalikud_andmevaljad.pdf

Boylan, P.J. (2004). *Running a Museum: a Practical Handbook*. ICOM – International Council of Museums; Maison de l'UNESCO. Kasutatud 15.04.2016

http://icom.museum/uploads/tx_hpoindexbdd/practical_handbook.pdf

CIDOC CRM kodulehekülg. Kasutatud 06.04.2016 http://www.cidoc-crm.org/comprehensive_intro.html

Crofts, N., Doerr, M., Gill, T., Stead, S., Stiff, M. (2011). *Definition of the CIDOC Conceptual Reference Model*. Version 5.0.4. Kasutatud 06.04.2016 <http://www.cidoc-crm.org/html/5.0.4/cidoc-crm.html>

Dean, D., Edson, G. (1994). *Handbook for Museums*. London; New York: Routledge.

Hirsijärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.

ICOM (International Council of Museums) kodulehekülg, Kasutatud 14.04.2016 <http://icom.museum/>

ICOMi muuseumide eetikakoodeks. (2014). ICOM Rahvusvaheline Muuseumide Nõukogu Eesti Rahvuskomitee. Kasutatud 08.04.2016 <http://www.icomeesti.ee/rahvusvaheline-muuseumieetika-koodeks>

ISO standardi kodulehekülg. Kasutatud 14.04.2016 <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:21127:ed-2:v1:en>

Ivask, K., Jeaser, K., Konsa, K., Rääbis, M. (2011). *Museaali kirjeldamine MuISis*. Juhend 1.0. Kultuuriministeerium. Kasutatud 15.05.2016
https://kule.kul.ee/avalik/muuseumid/111214_muis_juhend.pdf

Jeaser, K. (2009). *Museaalide dokumenteerimine Eesti muuseumides*. Magistritöö. Kasutatud 06.04.2016
http://www.muuseum.ee/uploads/files/jeaser_kaie_museaalide_dokumenteeringine.pdf

Keene, S. (1998). *Digital Collections: Museums and Information Age*. United Kingdom: Butterworth-Heinemann.

Kultuuriministeeriumi kodulehekülg. Kasutatud 15.05.2016
<http://www.kul.ee/et/tegevused/muuseumid/muuseumide-infosusteem-muis>

Martin, R.S. (2007). *Intersecting missions, converging practice*. RBM: A Journal of Rare Books, Manuscripts, and Cultural Heritage, 8 (1), (lk 80-88). Kasutatud 05.05.2016
<http://rbm.acrl.org/content/8/1/80.full.pdf+html>

Marty, P.F., Jones, K. B. (2007). *Museum Informatics: People, Information, and Technology in Museums*. London; New York: Routledge.

Medisoft kodulehekülg. Kasutatud 15.05.2016
<http://medisoft.ee/projektid/arendusprojektid/muuseumide-infosusteem/>

Museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asja märgistamise ja säilitamise kord. (2013). RT I, 10.07.2013, 69. Riigi Teataja. Kasutatud 31.03.2016,
<https://www.riigiteataja.ee/akt/110072013069>

Muuseumide andmekogu asutamine ja põhimäärus. (2013). RT I, 10.07.2013, 70. Riigi Teataja. Kasutatud 31.03.2016 <https://www.riigiteataja.ee/akt/110072013070>

Muuseumiseadus. (2013). RT I, 06.01.2016, 11. Riigi Teataja. Kasutatud 15.05.2016
<https://www.riigiteataja.ee/akt/110072013001?leiaKehtiv>

Oldman, D., CRM Labs. (2014). *The CIDOC Conceptual Reference Model (CIDOC - CRM): primer*. Version 1. Kasutatud 06.04.2016 http://www.cidoc-crm.org/docs/CRMPrimer_v1.1.pdf

Pärnu Muuseumi kodulehekülj. Kasutatud 14.04.2016 <http://www.parnumuuseum.ee/kogude-luhikirjeldus>

Pärnu muuseumi kogude korraldus ja kogumispõhimõtted. (2014). Kasutatud 08.04.2016
<http://www.parnumuuseum.ee/docs/kogumispõhimõtted.pdf>

Statement of principles of museum documentation. (2012). CIDOC: Kasutatud 21.04.2016
http://network.icom.museum/fileadmin/user_upload/minisites/cidoc/DocStandards/Statement6v2EN.pdf

Töötukassa kodulehekülj. Kasutatud 05.05.2016
<https://www.tootukassa.ee/content/teenused/vabatahtlik-too>

Vikipeedia kodulehekülj. Kasutatud 18.05.2016 <https://et.wikipedia.org/wiki/Europeana>

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Võrguteavik. Tartu: Tartu Ülikool. Kasutatud 04.04.2016
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf

Ühtse infosüsteemi võimalused ja eesmärk. Kultuuriministeeriumi kodulehekülj. Kasutatud 30.04.2016 <http://www.kul.ee/et/uhitse-infosusteemi-voimalused-ja-eesmark>

LISA 2. Andmevälja nimetused MuISis (1)

Museaali nr *

Museumikogu

Nimetus

Koosse registreerimisae: *

Sisendvorm Objekti seisund: arvel ja I etapis kirjeldatud

Alaline-/püsiasiukoht I etapi kirjeldaja: Merdik, Ene

Jooksev asukoht

Esmane üldinfo: Vasegravüür, värviline. Autorid: graveerija: T. R. Smith, maaliija: G. Morland. Av: - vanem mees lihtsas pruunis ülikonnas, punase vestiga. Taga seisab käsi kokku l roosa paelaga kaunistatud lai õlgkübar ja tal on ees ruuduline põll. Vasakul tekst: penitence finds relief et protection from her Parents. London. Published Jan:1 178

Tulmelegend: Vana muuseumi kogudest. PäMu

+++

Klassifikaator

Objekti olemus

Möödud, materjal, tehnika, värvus (1)

1	tervik	Vaata

Osa möödud, materjal ja tehnika

Objekti osa

Möödud

Parameeter	Ühik	Väärtus	Kommentaar
laius	cm	33,8	plaat
kõrgus	cm	27,3	plaat
laius	cm	47	leht
kõrgus	cm	35	leht

Material

Värvus

Tehnika

Määramata Originaal Koopia

Kollektsioon

Kuulub komplekti Kuulub sarja

Museaali ostuhind:

Museaali väärtus:

 Museaalide

Museaali numbride haldamine

Museumi lühend

Tulmeraamatu tähis

Tulmenumbri seeria number

Tulmenumbri järjekorranumber

Tulmenumbri lisatähis

Kogu tähis

Kogu seeria number

Kogu järjekorranumber

Kogu lisatähis

LISA 3. Andmevälja nimetused MuISis (2)

Seisund   Kahjustused +++ Ääred pragunenud, tagant 8 kohas paigad, ülaservast tükk puudu. Eksponeeritavus

Kirjeldus lisaõnastikega +++ Viited +++

Kirjeldus +++

Teksti tüüp	Tekst	Tõlge	Asukoht objektil	Teksti keel	Kujutised
tekst objektil	Vasakul tekst: Painted by G. Morland. Paremal:			inglise	
sisu kirjeldus	Avatud ukse ees välistrepil põlvitab heledas riietuses				

Seosobjekt +++

Jrk nr Seose tüüp Objekti number Autor(id) Nimetus Kommentaar

Sündmus +++

Ajal. sündmus	Sündmus	Aeg	Osalejad	Sündmuse kommentaar	Kommentaar objektile
	valmistamine	1789		Graveerija: T. R. Smith, maalija: G. Morland.	
	isiklik ja pereelu			Avatud ukse ees välistrepil põlvitab heledas riietuses	

Teised nimetused +++ **Teised numbrid** +++

Eesti muuseumide veebivärava informatsioon

Avalik muuseum mitte-avaliku muuseumi puhul ei kuvata muuseumi Eesti muuseumide veebiväravas

Välisviited +++

Admin sündmused

Sündmus	Aeg	Osalejad	Dok nr
Kirjeldamise T etapp	07.01.2016	Muutik Ema	

Sündmus

Sündmuse liik*

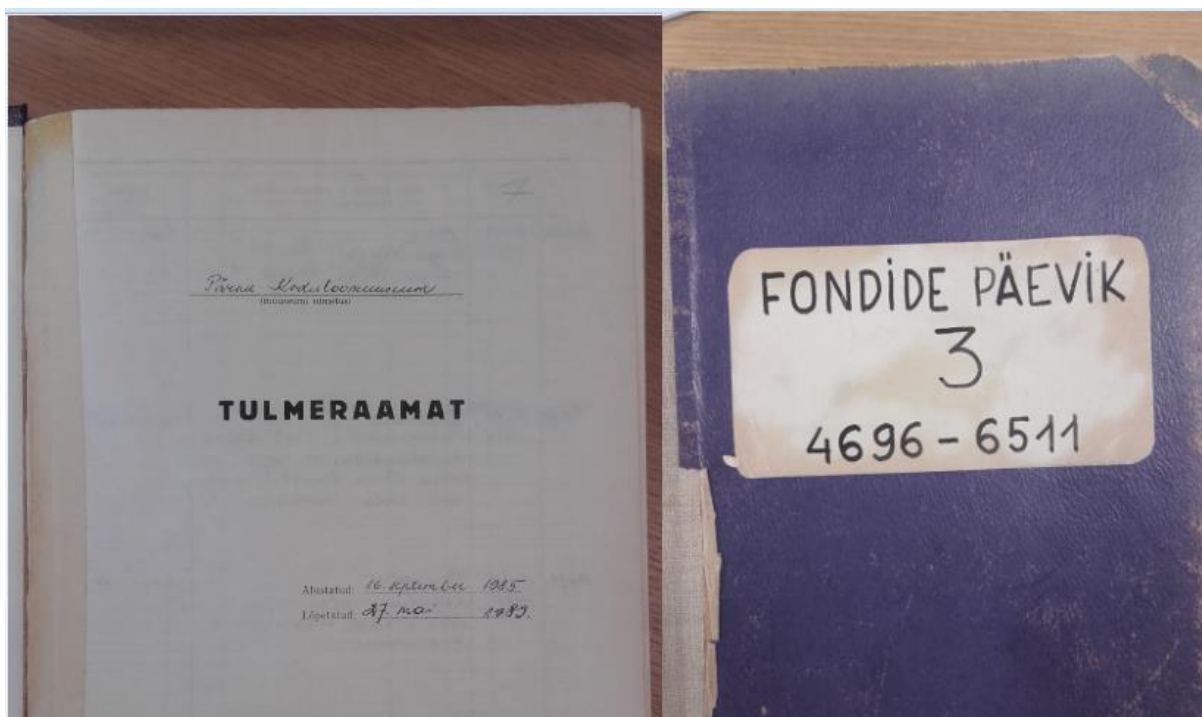
- <hävimine ja kahjustamine>
- <kogumistegevus>
- <registreerimine jt. admin sündmused>
- <valmistamine/tekkimine>
- Teemaatiline klassifikatsioon

Ajalooline sündmus:

Toimumisaeg

Sündmuse kommentaar

LISA 4. Pärnu Muuseumi tulmeraamat ja fondide päevik

LISA 5. Tulmeraamatu andmeväljad Pärnu Muuseumis

Id nr	Sihtasutus	Sihtasutuse loomise aasta	Eesmärgid ja teie kirjeldus	Art.	Materjal	Saatus või laad	Sätinus	Kiri, millal ja kellele see saadeti	Sihtasutus	Sihtasutus
1923	30413	1918	Medal, pronas. Mööde rõõja onitud Tartu Põlvameeste seelil poolt. Ar. õhuplaanil muudato kaju ja rõice Tartu Enno rapp. Põlvameeste ehmis ja väike kujud nende juures talunaine kes hoiab sões zelo ja nini. rassant talupoja kinnab. Tagaplaa- ni tõuse rõice. Ümber kiri eshes keeles: рѣчь рече семеемъ сеуде-ождиубенное ошьеубо. Тугеви еоти Пѣлвмеест А.Е.К. Rer. Tõotava sõe-o kaju ümber kiri: 30 naja u yegzje. Tõot ja hoolle eol.					katkud eol õhuplaan ant. 24. 20. 170		1917
1923	-	1918	Medal Buitimpeeriumi poolraooni a. 1918. Ar. kuninga Georges I proful ümber kiri Georgius I dei gra. Buit. ma. Per.		pronas	diom. 4. 5. 10	dööred kulunud			1870

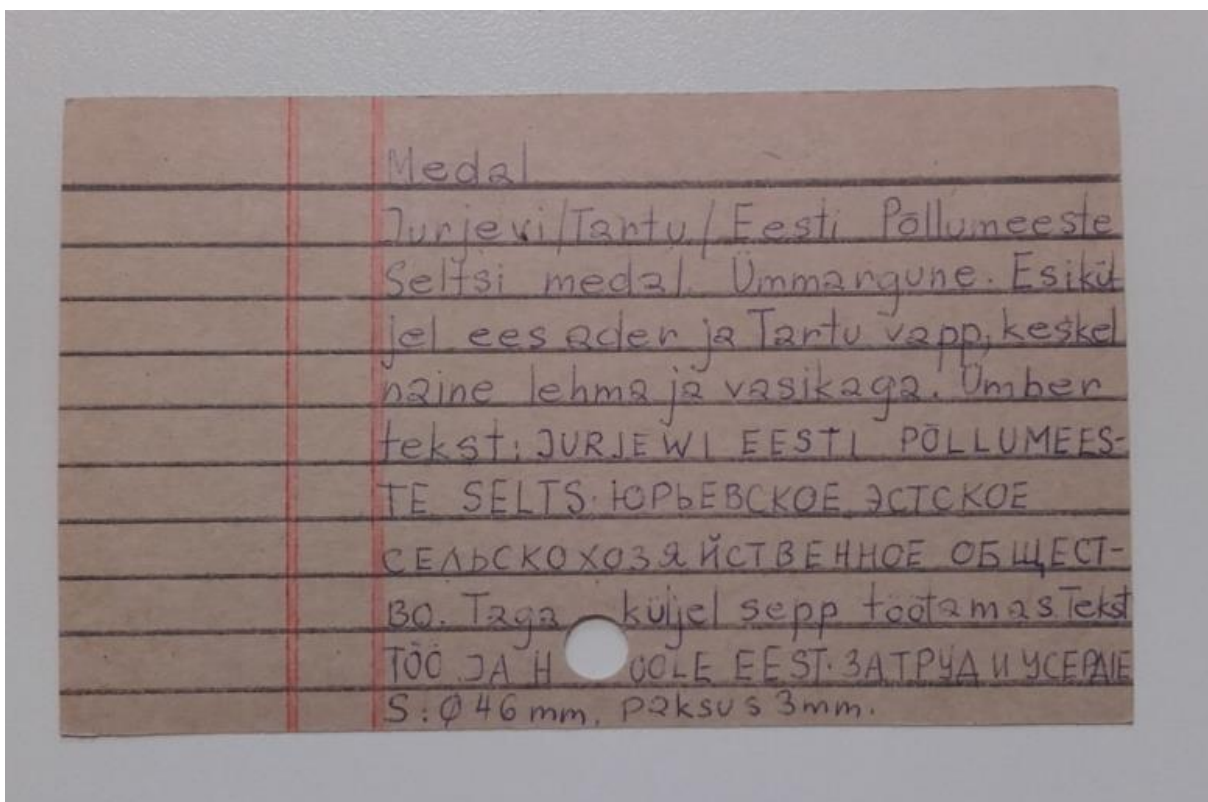
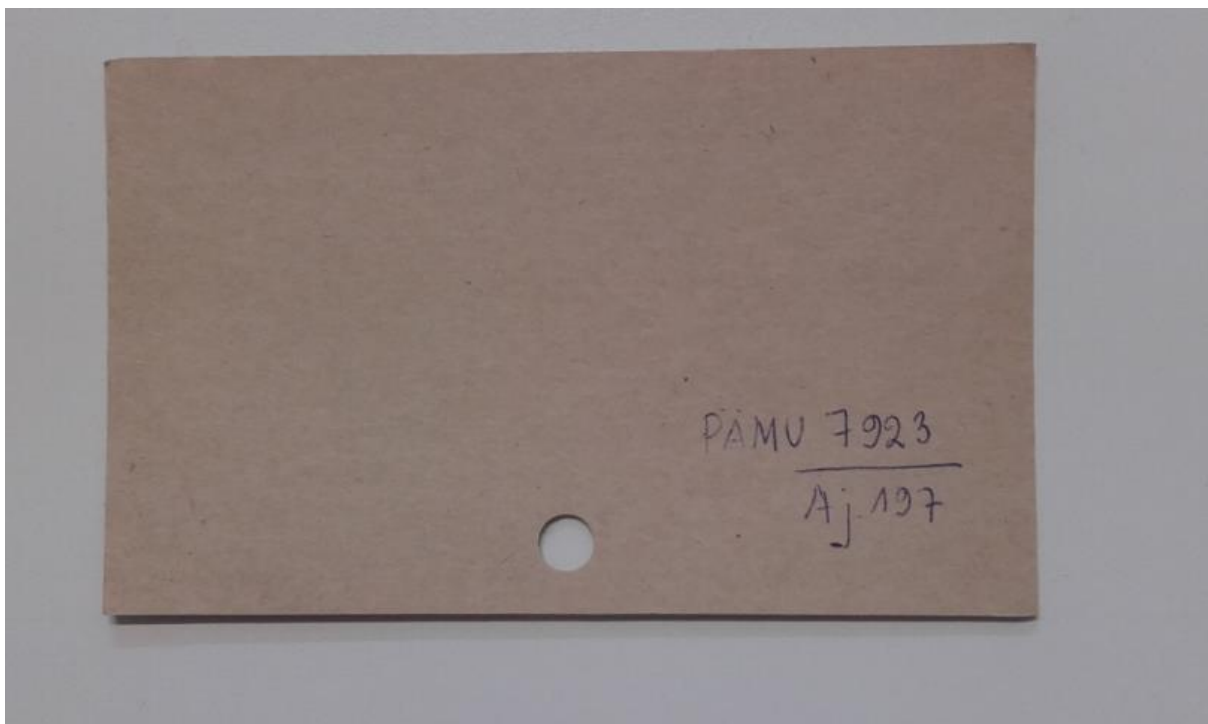
LISA 6. Pärnu Muuseumi ajalookogu inventariraamatu andmeväljad

Kõige algne ja praegune	Eseme nr.	Joonis	Eseme kirjeldus
197			<p><u>Saad:</u> Juri (Taru) Eesti Põllumehete Liitu medal. nimisagune. Põhna. kinnisil es ader ja Tartu rüpp, esil näin lehma ja vasikaga. Naist äärl rida ja kais sirp. Sagaplaanil tänuv päike, maja ja mees ühislooms hõlmaga. Lõiker tekst eesti ja vene keeli: JURJENI EEST PÕLLU- MEESTE MEELTS. HOPEBOKOE ECTKOE CEABCKOXO3AÜCTOEHHOE OBYEKT- OO. Napi juure tammesaad. Sagasiljel esil syp töö- tama, taga ääs, es alan ja rükkirata. lõiker tekst eesti ja vene keeli: TÖÖ JA HUOLE EEST. JA TPAH H YEPATIE- kesil lülitiga nõidetud koonisraasad. koonisraas, ø 46, paksus 3 mm. Päikese: eelneud, osiülelennud laiguti, servad katabad. Oletused eed. Entinut, aad 24-28.03.58. EP. 7923</p>

LISA 7. Pärnu Muuseumi fotode inventariraamatu andmeväljad

Sis. nr.		Stuukande kuupju	Sisu nimetus ja kirjeldus Sislvus	Pilditaja Pildistamise aeg ja koht	Pildistamise tehnikad andmed	Kopeerija	Suurus		Kui, kellel ja millal saadud	Foto- plaatide nr.	Märkused
Pos.	Neg.						Pos.	Neg.			
			Isand Eimuu sõjajärgne elitua 1946 a. Silla tänava ääres. Foto on korras.								
4.	5.09.67		Foto. Pärnu piirk. Bolševiki kolhoosi uue algatajaid ja esimesi vilkum- aid. Sõja järel. Pärast Rabi remon- di lõpetamist kevadel 1967 aastal. Foto on korras.	H. Rannau 1967						88	
5	- - -		Foto. Pärnussaia talu valla Stalini- nime kolhoosi. Erituul. Peter Meister loob sünnimäe kogum-	- - -						88	

LISA 8. Kartoteegi kaardi esi- ja tagakülg Pärnu Muuseumi museaalil

LISA 9. Pärnu Muuseumi ajalookogu objektipõhine kartoteek

LISA 11. Kohakataloogi aruandel kuvatavad andmeväljad

Kohakataloogi aruanne						
Uus päring						
Pärnu Muuseum SA						
Number(vahemik): %-%%-%%-%%-197-%%-%% kuni %-%%-%%-%%-%%-%%-%%						
Muuseumikogu: Aj: Ajalookogu						
Asukoha kuva kuju: Asukoha liik ja nimetus						
Excel LibreOffice CSV						
Akti nr	Museaali nr	Autor	Nimetus	Arv	Püsiasiukoht	Jooksev asukoht
Akt 24	PäMu-_7923 Aj-197/M		Medal, tartu eesti põllumeeste selts	1	.....hoidla:metall ja keraamika 4	.....hoidla:metall ja keraamika 4
			KOKKU	1		

LISA 12. Erinevate kogude tasandid ja tasanditel täidetud kohustuslike andmeväljade arv

Kogu nimetus ja tähis / Kirjeldus tasand	Välja nimetus									
	Museaali nr	Muuseumi kogu	Alaline/püsiasiukoht	Nimetus	Kogusse registreerimise aeg	Objekti olemus	Sündmuse liik	Toimumise aeg	Toimumiskoht	Osalejad
Ajalookogu (Aj)	10	10	10	10	10	8	3	2	3	0
Esmane arvelevõtt	5	5	5	5	5	5	0	0	0	0
Teaduslik inventeerimine	5	5	5	5	5	3	3	2	3	0
Arheoloogiakogu (A)	10	10	10	10	10	4	0	0	0	0
Esmane arvelevõtt	9	9	9	9	9	4	0	0	0	0
Teaduslik inventeerimine	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0
Arhiivkogu (Ar)	10	10	10	10	10	8	4	4	0	0
Esmane arvelevõtt	10	10	10	10	10	8	4	4	0	0
Arhiivraamatukogu (ArR)	10	10	10	10	10	7	6	5	3	1
Esmane arvelevõtt	7	7	7	7	7	4	3	2	1	1
Teaduslik inventeerimine	3	3	3	3	3	3	3	3	2	0
Etnograafiakogu (E)	10	10	10	10	10	10	7	7	5	0
Esmane arvelevõtt	4	4	4	4	4	4	1	1	0	0
Teaduslik inventeerimine	6	6	6	6	6	6	6	6	5	0
Fotokogu (F)	10	10	10	10	10	9	6	6	1	1
Esmane arvelevõtt	10	10	10	10	10	9	6	6	1	1
Kaardikogu (Kaa)	10	10	10	10	10	7	2	1	0	0
Esmane arvelevõtt	8	8	8	8	8	5	0	0	0	0
Teaduslik inventeerimine	2	2	2	2	2	2	2	1	0	0
Kunstikogu (K)	10	10	10	10	10	9	7	6	1	1

Kogu nimetus ja tähis / Kirjeldus tasand	Välja nimetus									
	Museaali nr	Muuseumi kogu	Alaline/püsiasiukoht	Nimetus	Kogusse registreerimise aeg	Objekti olemus	Sündmuse liik	Toimumise aeg	Toimumiskoht	Osalejad
Esmane arvelevõtt	4	4	4	4	4	3	1	1	0	0
Teaduslik inventeerimine	6	6	6	6	6	6	6	5	1	1
Numismaatikakogu (N)	5	5	5	5	5	3	0	0	0	0
Esmane arvelevõtt	5	5	5	5	5	3	0	0	0	0
Kokku	85	85	85	85	85	65	35	31	13	3

LISA 13. Andmevälja „Nimetus“ täitmine kogude kaupa

Museaali ID	Kogu tähis	Tekst väljal „Nimetus“
1	Aj	Lint, siid
2	Aj	Medal, tartu eesti põllumeeste selts
3	Aj	Medal
4	Aj	munapeeker
5	Aj	pannal
6	Aj	Õllekast, H.P ; A Lindberg
7	Aj	Rätik, pearätt
8	Aj	Siidilint
9	Aj	Rinnamärk, Pärnu AK 3054
10	Aj	EÜE malevamärk, 1980
11	E	Höövel
12	E	Kirivöö
13	E	Margapuu
14	E	Piimalähker.
15	E	Õllekann.
16	E	Kirivöö
17	E	Küünlavorm
18	E	Kelluke
19	E	Vaip, tekk
20	E	Sõrmus
21	ArR	Ajakiri, <i>Baltische Monatsschrift</i> . 1892, Bd.39
22	ArR	Ajaleht. <i>Pernausche Zeitung</i> nr. 1-101, 1889
23	ArR	Ajaleht Sakala. 1878. a. nr. 1 - 52.
24	ArR	Raamat. Eesti laevade register. 1929.a.
25	ArR	Trükis. Pärnu linna ja rajooni telefoniabonentide nimekiri. 1954.
26	ArR	Reklaamleht. Hea Toidu Festival Grillfest 2012
27	ArR	Ajaleht. Pärnu nr 26, 2008

Museaali ID	Kogu tähis	Tekst väljal „Nimetus“
28	ArR	Raamat, 2003. a.
29	ArR	Kalender, 2014. a.
30	ArR	Väiketrukis, Püha üritus
31	K	Graafika, värviline. <i>The Fair Penitent. Laetitia in penitence finds relief et protection from her Parents.</i> 1789.a.
32	K	Graafika.
33	K	Graafika. <i>Die Passionsblume.</i>
34	K	Graafika. Pärnu Kalakombinaadi Liiva kalasoolamistööstuse kala vastuvõtu sild.
35	K	Graafika. Liu taluhooned.
36	K	Litograafiline leht, Paadirand, 1968
37	K	Projekt-joonis, 1959
38	K	Maal, Pusa "3"
39	K	Maal, polkovnik Adolf Deetrich Albre
40	K	Gobeläntehnikas vaip, Kustunud täht
41	Ar	Tunnistus
42	Ar	Mootorpurjekas Liivi tulude-kulude aruanne.
43	Ar	Priipäase 1912. aastaks Tartu Saksa Teatrisse.
44	Ar	Laululeht nootidega. "Julgesti sõbrad, ärge lööge kartma".
45	Ar	Kava. Pärnu laulupeo ürituste kava. 1911.a.
46	Ar	Trükis. Eesti Sõjameeste Mälestuskirik, 2004
47	Ar	Dokument, arvestusraamat
48	Ar	Reklaamtrükis, 2014. a.
49	Ar	Pärvaraamat
50	Ar	Erich Lepsi isiklik arhiiv
51	F	Foto, Pärnumaa Tali valla Stalini nim. kolhoosi esimees Peeter Meister
52	F	Foto, Pärnu piirkonna maanoorte suvepäevad Valgerannas, juuni 1960 a.
53	F	Foto, Pärnu piirkonna "Lembitu" kolhoosi eesrindlik kanatalitaja Maimu Talur, 1960 a.

Museaali ID	Kogu tähis	Tekst väljal „Nimetus“
54	F	Foto - Pärnus ülesseatud kandidaat linna tööraha saadikute nõukokku - Meeta Toomel
55	F	Foto - Pärnu parimad naturalistid seisavad reas lillelise tapeediga seinafoonil
56	F	Fotonegatiiv nelja koopiaga fotodest, mis seotud Ammende Villaga
57	F	Foto, puukese istutamine, keskel president Päts
58	F	Foto, umbes 1930ndad
59	F	Pärnu Skaudimaleva päevik, 1933-40
60	F	Foto, arhitektuurilisest tulevikuvisionist Pärnu jõe kaldal.
61	N	Poola kuninga Sigismund III Riia linna killing 1606.a.
62	N	Rootsi kuninga Carl X Gustavi Riia linna killing 1657.a.
63	N	Hollandi Vabariigi Gelderni linna taaler, 1652.a.
64	N	Ordumeister Hermann v. Brüggenei-Hasenkampi Riia linna killing, 1547.a.
65	N	Vene tsaariaegne 1-rublane münt, 1801.a.
66	Kaa	Kaart Pärnu Raeküla, 1850
67	Kaa	Kaart Pärnu, Papiniidu mõis, 1887
68	Kaa	Kaart Sauga Karjamõis, Rägo
69	Kaa	Pärnu sadama plaan, 1900
70	Kaa	Projekt, Pärnu ordulossi, hilisema ülikoolihoone plaan, 1932
71	Kaa	Eestimaa kaart, 1920ndad
72	Kaa	Eestimaa piltkaart, 1920ndad
73	Kaa	Eestimaa kaart, 1920ndad
74	Kaa	Kaart, Pärnu linn 1997
75	Kaa	Maakaart, Seppa talu maadest, 1874
76	A	Kirvepea
77	A	Jahipidamise riist
78	A	Talb
79	A	Tuuraots

Museaali ID	Kogu tähis	Tekst väljal „Nimetus“
80	A	Õõstalb
81	A	Arheoloogiline järelvalve, Rütli tn. 4 ja 6, 2013, juuli
82	A	Kirves
83	A	Müüdi katke
84	A	Sõrmus
85	A	Bütsantsi münt

LISA 14. Museaali, PÄMu _ 6322 K 14, vaade Eesti Muuseumide Veebivärvavas

Graafika, värviline. The Fair Penitent. Laetitia in penitenc...

[Muuseumide kogud](#) > [Pärnu Muuseum SA](#) > [Kunstikogu](#)

[Tagasi otsingusse](#)

[Eelmine](#)

1 / 4

[Järgmine](#)

[Trüki](#)

PÄRNU MUSEUM

Pärnu Muuseum SA

Muuseumikogu	Kunstikogu
Number	PÄMu _ 6322 K 14
Nimetus	Graafika, värviline. The Fair Penitent. Laetitia in penitence finds relief et protection from her Parents. 1789.a.
Olemus	graafika
Dateering	1789
Originaal	originaal
Seisund	halb
Eraldatavad osad	Mõõdud kõrgus: 27.3 cm (plaat); kõrgus: 35.0 cm (leht); laius: 47.0 cm (leht); laius: 33.8 cm (plaat)

[Vähem](#)

tekst objektil Vasakul tekst: Painted by G. Morland. Paremäl: Engraved by T. R. Smith. Keskel: Plate 6-th. The Fair Penitent. Laetitia in penitence finds relief et protection from her Parents. London. Published Jan:1 1789 by T. R. Smith. King Street, Cov. Garden. (inglise)

sisu kirjeldus Avatud ukse ees välistrepil põlvitab heledas riietuses laia halli kübaraga noor daam. Teda aitab üles juurdeastunud isa - vanem mees lihtsas pruunis ülikonnas, punase vestiga. Taga seisab käsi kokku lööv ema, tanu peas ja prillid ninal. Paremäl seisab isa kuuest kinni hoidev, tõsise näoga väike õde. Lapse peas on roosa paelaga kaunistatud lai õlgkübar ja tal on ees ruuduline põll.

1789 valmistamine Graveerija: T. R. Smith, maalija: G. Morland.

isiklik ja pereelu Avatud ukse ees välistrepil põlvitab heledas riietuses laia halli kübaraga noor daam. Teda aitab üles juurdeastunud isa - vanem mees lihtsas pruunis ülikonnas, punase vestiga. Taga seisab käsi kokku lööv ema, tanu peas ja prillid ninal. Paremäl seisab isa kuuest kinni hoidev, tõsise näoga väike õde. Lapse peas on roosa paelaga kaunistatud lai õlgkübar ja tal on ees ruuduline põll.

PõsMide: <http://oandata.muls.ee/object/1471643>

Museaali digitaalse kujutise kasutamisel palun viidata muuseumi kogule: Graafika, värviline. The Fair Penitent. Laetitia in penitence finds relief et protection from her Parents. 1789 a. , PÄMu _ 6322 K 14, Pärnu Muuseum SA, <http://muls.ee/museaaliMew/1471643>

Täiendav info: <http://muls.ee/et/help/AutorioIogused>

LISA 15. Museali, PÄMu _ 6322 K 14, vaade Eesti Muuseumide Infosüsteemis

Museali nr: PÄMu _ 6322 K * Numbritäiendamine

Museumikogu: Ki Kunstikogu

Nimetus: Graafika, värviline. The Fair *

Koguse registreerimisaaeg: 02.09.1966 *

Sisendvorm: üldine museaal

Alaline/püsisukoht: Pärnu Muuseum

Jooksev asukoht: Pärnu Muuseum

Esmane: Vasegravüür, värviline. Autori: graveerija: T. R. Smith, maalija: G. Morland. Avatud ukse ees välitrepi põlvitab heledas riietuses laia halli kübaraga noor daam. Teda aitab üles juurdeastunud isa - vanem mees lihtsas pruunis ülikonnas, punase vestiga. Taga seisab käsi kokku lööv ema, tanu peas ja prillid ninal. Paremäl seisab isa kuuest kinni hoidev, tõsise näoga väike õde. Lapse peas on roosa paelaga kaunistatud lai õlgkübar ja tal on ees ruuduline põll.

Tulmlegend: Vana muuseumi kogudest, PÄMu

Objekti seisundi arvel ja 1 etapis kirjeldatud

I etapi kirjeldaja: Merdki, Ene

Klassifikaator

Objekti olemus: graafika

Failid

Hõõdud, materjal, tehnika, värvus (1)

1 tervik **Vaata**

Lisa osa

Osa mõõdud, materjal ja tehnika

Objekti osa: tervik

Hõõdud

Parameeter	Ühik	Väärtus	Kommentaari
laius	cm	33,8	plaat
kõrgus	cm	27,3	plaat
laius	cm	47	leht
kõrgus	cm	35	leht

Materjal

Tehnika

Salvesta

Museumi ostuhind: Uus väärtus

Museumi väärtus: Uus väärtus

Seisukord

Seisund: halb

Kahjustused: Aasad pragunenud, tagant 8 kohas paigad ülesvart tikk puudu.

Eksponeeritavus

Kirjeldus lisasõnastikega

Viited

Kirjeldus

Teksti tüüp: tekst objektile

Tekst: Vasakul tekst: Painted by G. Morland. Paremäl: Engraved by T. R. Smith. Keskkel: Plate 6-th. The Fair Penitent. Laetitia in penitence finds relief et protection from her Parents. London. Published Jan:1 1789 by T. R. Smith. King Street, Cov. Garden.

Tõlge

Asukoht objektile

Teksti keel: inglise

Kujutised

sisu kirjeldus: Avatud ukse ees välitrepi põlvitab heledas riietuses laia halli kübaraga noor daam. Teda aitab üles juurdeastunud isa - vanem mees lihtsas pruunis ülikonnas, punase vestiga. Taga seisab käsi kokku lööv ema, tanu peas ja prillid ninal. Paremäl seisab isa kuuest kinni hoidev, tõsise näoga väike õde. Lapse peas on roosa paelaga kaunistatud lai õlgkübar ja tal on ees ruuduline põll.

Seosobjekt

Jrk nr Seose tüüp Objekti number Autor(id) Nimetus Kommentaar

Sündmus

Ajal. sündmus	Sündmus	Aeg	Osalejad	Sündmuse kommentaar	Kommentaari objektile
valmistamine		1789		Graveerija: T. R. Smith, maalija: G. Morland.	
isiklik ja pereelu				Avatud ukse ees välitrepi põlvitab heledas riietuses laia halli kübaraga noor daam. Teda aitab üles juurdeastunud isa - vanem mees lihtsas pruunis ülikonnas, punase vestiga. Taga seisab käsi kokku lööv ema, tanu peas ja prillid ninal. Paremäl seisab isa kuuest kinni hoidev, tõsise näoga väike õde. Lapse peas on roosa paelaga kaunistatud lai õlgkübar ja tal on ees ruuduline põll.	

Teised nimetused

Teised numbrid

LISA 16. Museaali, PÄMu _ 6358 K 23, vaade Eesti Muuseumide Veebiväravas

Graafika.

[Muuseumide kogu](#) > [Pärnu Muuseum SA](#) > [Kunstikogu](#)

[Tagasi otsingusse](#)

[Eelmine](#)

1 / 2

[Järgmine](#)

[Trüki](#)

PÄRNU MUUSEUM

Pärnu Muuseum SA

Muuseumikogu	Kunstikogu
Number	PÄMu _ 6358 K 23
Nimetus	Graafika.
Olemus	graafika
Dateering	?
Originaal	originaal
Seisund	rahuldav
Eraldatavad osad	Mõõdud kõrgus: 43.0 cm (plaat); kõrgus: 45.1 cm (leht); laius: 32.0 cm (leht); laius: 27.3 cm (plaat)

Vähem »

sisu kirjeldus	Lehel piibliaineline stseen väikelaste tapmisest Betlemmas kuningas Herodese käsul. Alasti sõdurid, mõõgad käes, mõrvavad lapsi, keda nende emad püüavad kaitsta. Esiplaanil maas kaks alasti lapsukese laipa. Vasakul alasti mõõgaga sõdur, kes on haaranud vasaku käega lapse jalast, keda ema püüab päästa põgenemisega. Paremal ees põlvitav ema, kes püüab oma kehaga last kaitsta mõõga tapmiseks tõstnud sõduri eest. Fooniks on linn tornide, kõrgete hoonetega ja keskel asub viadukt kandvate ümarkaartega. (eesti)
? valmistamine	tundmatu autor
piibel	piiblistseen
piibel	väikelaste tapmine Betlemmas
maastikuarhitektuur	linn tornide ja kõrgete hoonetega, viadukt kandvate ümarkaartega
lapsed	
PõsMlde:	http://opendata.muls.ee/object/1472506

Museaali digitaalse kujutise kasutamisel palun viidata muuseumi kogule: Graafika, PÄMu _ 6358 K 23, Pärnu Muuseum SA, <http://muls.ee/museaali/1472506>

Täiendav info: <http://muls.ee/et/ho/Autoritoalsused>

LISA 17. Museali, PÄMu _ 6358 K 23, vaade Eesti Muuseumide Infosüsteemis

Kirjeldamise II etapp

Museali nr: PÄMu_6358 K * Numbri täiendamine

Museumi kogu: K: Kunstikogu

Nimetus: Graafika.

Kogusse registreerimisaeg: 08.09.1966

Klassifikaator

Objekti olemus: graafika

Seisundvorm: üldine museaal

Objekti seisund: arvel ja I etapis kirjeldatud

Alaline/püsaasukoht: Pärnu Muuseum

Jooksev asukoht: Pärnu Muuseum

I etapi kirjeldaja: Merdik, Ene

Emane üldinfo: Vaseäige, kleebitud pakule paberile. Tundmatu kunstniku graafika. Lehel piiblaineline stseen väikelaste tapmisest Betlemmas kuningas Herodese käsul. Alasti sõdurid, mõõgad käes, mõrvavad lapsi, keda nende emad püüavad kaitsta. Esiplaanil maas kaks alasti lapsukese laipa. Vasakul alasti mõõgaga sõdur, kes on haaranud vasaku käega lapse jalast, keda ema püüab päästa põgenemisega. Paremal ees põlvitav ema, kes püüab oma kehaga last kaitsta mõõga tapmiseks tõstnud sõduri eest. Fooniks on linn tornide, kõrgete hoonetega ja keskel asub viadukt kandvate ümarkaartega.

Tulmelegend: Vana muuseumi kogudest, PÄMu

Failid

Mõõdud, materjal, tehnika, värvus (1)

1 tervik

Osa mõõdud, materjal ja tehnika

Objekti osa: tervik

Mõõdud

Parameeter	Ühik	Väärtus	Kommentaar
laius	cm	27,3	plaat
kõrgus	cm	43	plaat
laius	cm	32	leht
kõrgus	cm	45,1	leht

Materjal **Värvus**

Tehnika

Selvesta

Määramata Original Koopia

Kollektsioon:

Museali ostuhind:

Museali väärtus: Uue väärtus

Seisukord

Seisund: rahuldav huuda kahjustused Eksponeeritavus:

Kirjeldus lisasõnastikega **Viited**

Kirjeldus

Teksti tüüp Tekst

sisu kirjeldus

Lehel piiblaineline stseen väikelaste tapmisest Betlemmas kuningas Herodese käsul. Alasti sõdurid, mõõgad käes, mõrvavad lapsi, keda nende emad püüavad kaitsta. Esiplaanil maas kaks alasti lapsukese laipa. Vasakul alasti mõõgaga sõdur, kes on haaranud vasaku käega lapse jalast, keda ema püüab päästa põgenemisega. Paremal ees põlvitav ema, kes püüab oma kehaga last kaitsta mõõga tapmiseks tõstnud sõduri eest. Fooniks on linn tornide, kõrgete hoonetega ja keskel asub viadukt kandvate ümarkaartega.

Seosobjekt

Jrk nr Seose tüüp Objekti number Autor(id) Nimetus Kommentaar

Sündmus

Ajal. sündmus	Sündmus	Aeg	Osalejad	Sündmuse kommentaar	Kommentaar objektile
	valmistamine	?		tundmatu autor	
	piibel				piiblistseen
	lapsed				
	maastikuarhitektuur				linn tornide ja kõrgete hoonetega, viadukt kandvate ümarkaartega
	piibel			väikelaste tapmine Betlemmas	

Teised nimetused **Teised numbrid**

Eesti muuseumide veebivärava informatsioon

Avalik museaal mitte-avaliku museali puhul ei kuvata museali Eesti muuseumide veebiväravas

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Piret Pedanik

(sünnikuupäev: 09.09.1970)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Museaali kirjeldusandmete sisestus Muuseumide Infosüsteemi MuIS - Pärnu Muuseumi kogude põhjal“, mille juhendaja on Kaie Jeaser,
  - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 24.05.2016